

uteka

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики»

Редакція (/ua/author/redakcija)

📅 22.08.2025

Товарно-транспортна накладна (ТТН) – це не лише транспортний документ, який треба мати при внутрішніх перевезеннях вантажів (перевіряє це Укртрансбезпека). Це і «податковий» документ, який підтверджує реальність перевезення. Тож не дивно, що податківці завжди приділяли особливу увагу до неї. На початку 2025 року форму ТТН (№ 1-ТН) було змінено. Мінрозвитку надало чимало рекомендацій щодо використання та заповнення оновленого бланку. Крім того, набирає обертів перехід на е-ТТН (у березні цього року тимчасовий проект став постійним, урегульовано питання коригування інформації в е-ТТН, зокрема й через помилки). Є також доволі суперечливі висновки ДПС щодо ситуацій, у яких ТТН є обов'язковою. Тож варто систематизувати знання, практику, досвід у сфері використання ТТН, зважаючи на оновлені правила та роз'яснення.

У практичному керівництві **«Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики»** ми розглянемо, хто та в яких випадках має складати ТТН, і докладно розповімо про заповнення кожного рядка нової форми ТТН, базуючись на рекомендаціях Мінрозвитку. Також попередимо про найпоширеніші помилки, які можуть призвести до невизнання ТТН, та окреслимо відповідальність і можливі податкові наслідки в разі відсутності ТТН чи наявності розбіжностей у показниках. Свої аргументи підкріпимо судовою практикою.

З матеріалів видання ви, зокрема, дізнаєтесь:

хто зобов'язаний складати ТТН: вантажовідправник, замовник чи перевізник;
чи потрібно оформляти ТТН у разі перевезення товарів з використанням послуг поштових операторів (Нова Пошта, Укрпошта тощо);
кого вказувати перевізником якщо перевезення замовили в експедитора;
чи можна використовувати свою форму ТТН;
які реквізити ТТН є обов'язковими;
чи можна додати графи до затвердженої форми № 1-ТН;
як зазначати вагу товару – словами чи можна цифрами;
як вказати вагу транспортного засобу;
чи можна не наводити вартість вантажу;
як прописати місце складання ТТН;
чи вказувати номер із демографічного реєстру фізособи, яка бере участь у перевезенні;
як заповнювати особливі поля для деяких товарів;
яка специфіка використання е-ТТН;
яку відповідальність передбачено за відсутність ТТН;
які податкові ризики та судова практика щодо застосування ТТН.

Пам'ятайте, що збереження психологічної стабільності та здійснення заходів щодо відродження економічного потенціалу країни під час війни – це потужний внесок кожного в нашу перемогу. Слава Україні!

Зверніть увагу! Матеріали видання підготовлено на підставі нормативно-правових документів станом на **19 серпня 2025 року**.

Зміст номеру

Консультації

Коли потрібна ТТН

Читати Роль і значення товарно-транспортної накладної: чому цей документ такий важливий? с....4

Читати Перевезення ТМЦ для власних потреб: чи потрібна ТТН? с....8

Читати Продавець своїм транспортом доставляє товар покупцю: чи потрібна ТТН? с....11

Читати Доставка товару Новою поштою: чи оформляти окремо ще ТТН? с....15

Читати Чи треба ТТН на маршрут по Україні, якщо є міжнародна CMR? с....19

Читати Фізособа-підприємець перевозить вантаж: чи потрібна товарно-транспортна накладна? с....22

Правила заповнення ТТН

Читати Хто складає ТТН: вантажовідправник чи замовник? с....26

Читати Як оформити довіреність на підписання ТТН та інших документів посередником, який відвантажує товар? с....29

Читати Скільки примірників товарно-транспортної накладної виписувати? с....31

- Читати** Партія товару перевозиться протягом дня частинами: скільки потрібно ТТН с....34
- Читати** Форма товарно-транспортної накладної: чи обов'язково використовувати типову? с....36
- Читати** Особливості використання електронної ТТН с....41
- Читати** Обов'язкові реквізити товарно-транспортної накладної с....45
- Читати** Місце складання ТТН: як правильно вказати? с....49
- Читати** Чи обов'язково зазначати в ТТН номер з демографічного реєстру? с....52
- Читати** Чи може місце навантаження не збігатися з адресою продавця? с....57
- Читати** Вага (маса) вантажу та транспортного засобу в ТТН: як зазначати? с....59
- Читати** Вартість вантажу в ТТН: як вказувати та чи можна без цього реквізиту? с....64
- Читати** Відомості про вантаж у ТТН: чи можна розкрити в окремому документі? с....66
- Читати** Чи можна підписати е-ТТН пізніше дня завершення перевезення? с....69
- Читати** Коли потрібно наводити в ТТН інформацію про вантажно-розвантажувальні операції? с....71
- Читати** Штрафи від Укртрансбезпеки: чи можуть оштрафувати за неправильно заповнену ТТН? с....73

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-rol-i-znachenie-tovarno-transportnoj-nakladnoj-pochemu-etot-dokument-tak-vazhen>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-rol-i-znachenie-tovarno-transportnoj-nakladnoj-pochemu-etot-dokument-tak-vazhen>)

Роль і значення товарно-транспортної накладної: чому цей документ такий важливий?

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Товарно-транспортна накладна (ТТН) – важливий документ для всіх учасників транспортного процесу. Його наявність вимагається під час внутрішніх перевезень вантажів. Та чи лише транспортну функцію він виконує? Ні. ТТН грає роль в облікових, податкових і судових питаннях. Тож розглянемо, яке значення надає цьому документу законодавство та практика.

Що таке товарно-транспортна накладна?

Товарно-транспортна накладна (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) – єдиний для всіх учасників транспортного процесу (крім фізосіб, які перевозять вантаж власним коштом і для власних потреб) документ, призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи, що може використовуватися для списання ТМЦ, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, який складається в паперовій та/або електронній формі та містить обов'язкові реквізити, передбачені цим Законом та правилами перевезень вантажів автотранспортом (ст. 1 Закону від 05.04.2001 № 2344-III (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт», далі – Закон № 2344).

Таке саме визначення наведено і в Правилах перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Zmin-do-Poryadku-oformlennya-i-vidachi-dozvoliv-na-poizdku-po-teritoriyax-inozemnix-derzhav-pri-vikonanni-perevezen-pasazhiriv-i-vantazhiv-avtomobilnim-transportom-u-mizhnarodnomu-spoluchenni-ix-obminu-ta-obliku>) (далі – Правила № 363).

ТТН як документ для перевезення вантажів

Під час здійснення внутрішніх перевезень вантажів обов'язково має бути ТТН. Таку вимогу висуває ст. 48 Закону № 2344.

Нагадаємо, до внутрішніх перевезень вантажів відносяться перевезення вантажів між пунктами відправлення та призначення, розташованими в Україні (ст. 47 Закону № 2344).

Вторить цьому й п. 11.1 Правил № 363: основним документом на перевезення вантажів є ТТН, яка містить усі обов'язкові реквізити.

Тобто здійснюється **перевезення вантажу автотранспортом у межах території України – має бути ТТН.**

Важливо! За перевезення вантажів без ТТН загрожує штраф у розмірі 17 000 грн (ст. 60 Закону № 2344). Це відповідальність перевізника, адже саме на нього покладено обов'язок мати ТТН під час внутрішніх перевезень вантажів. Накласти такий штраф може посадова особа Укртрансбезпеки під час перевірки документів на дорозі у перевізника вантажу (водій має пред'явити документи, установлені ст. 48 Закону № 2344, а серед них – і ТТН).

Винятки, коли ТТН не потрібна:

перевезення вантажів фізособою для власних потреб і за власний кошт (тобто не за плату і не на замовлення). Це передбачено у визначенні терміна зі ст. 1 Закону № 2344;
технологічні перевезення в межах одного виробничого об'єкта без виїзду на автомобільні дороги загального користування (ст. 47 Закону № 2344);
перевезення пошти (у т. ч. посилок), оскільки Правила № 363 не поширюються на поштові перевезення (див. абзац другий вступної частини Правил № 363);
міжнародні перевезення вантажів. Для них оформляються міжнародні документи, зокрема і на маршрут, який проходить територією України, і діють свої правила.

ТТН як обліковий документ

ТТН **може бути документом** для списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування, складського обліку. Так зазначено у визначенні ТТН із ст. 1 Закону № 2344.

Крім того, у Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку запасів, затверджених **наказом Мініну від 10.01.2007 № 2** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Metodichnix-rekomendacij-z-buxgalterskogo-obliku-zapasiv>), прописано, що оприбуткування та відпуск запасів може відбуватися на підставі ТТН. Щоправда, це не єдиний, а один із можливих документів для оприбуткування чи відпуску ТМЦ. Серед альтернатив для оприбуткування – прибутковий ордер, акт про приймання матеріалів (п. 3.3–3.6), для відпуску – накладна-вимога на відпуск (п. 3.14).

Висновок. І без ТТН операції відображаються в бухобліку на підставі інших документів, скажімо, видаткової накладної, акта приймання-передачі тощо. Адже ТТН – це лише один із документів для оприбуткування, відпуску ТМЦ. Є альтернативні варіанти документального оформлення.

Однак **треба врахувати податкові ризики відсутності ТТН** у ситуаціях, коли така накладна вимагається для перевезення вантажів. Бо, на думку податківців, немає ТТН – не було перевезення – є безтоварна (нереальна) операція. А це означає, що під сумнівом визнання витрат за такими товарами та перевезеннями.

Важливо знати! Наявність або відсутність ТТН та недоліки в їх оформленні не є підставою для висновків про безтоварність господарської операції з придбання або продажу ТМЦ, якщо інші дані свідчать про рух активів або зміни в зобов'язаннях платника податків. Крім того, ТТН є доказом факту перевезення (переміщення) товару, тому є обов'язковими при оподаткуванні операцій за договорами саме перевезення, натомість факт передання товару, а отже, і набуття права власності на нього має підтверджуватися видатковою накладною (див. постанову Верховного Суду від 02.03.2023 у справі № 804/644/16, ЄДРСР, реєстр. № 109345448).

Чи виконує ТТН роль акта наданих послуг перевезення?

Ні, ТТН не замінює акт наданих послуг. ТТН фіксує факт переміщення вантажів (що, від кого, хто везе та кому). А ось акт наданих послуг перевезення розкриває інші аспекти, зокрема, одиницю виміру та вартість послуги тощо. Тож ці документи оформляються для різних цілей.

Щоправда, якщо складено акт наданих послуг перевезення, але не оформлено ТТН під таке перевезення, то, найімовірніше, у перевірятьників виникне сумнів у реальності операції. Тож ТТН слугує підтвердженням, що перевезення відбулося.

До того ж згідно з п. 14.4 Правил № 363 рахунок за виконанні перевезення виписується на підставі належним чином оформлених ТТН.

ТТН як підтвердження реальності операції

Як було зазначено вище, для цілей перевезення вантажів ТТН – єдиний документ для всіх учасників транспортного процесу, заміни йому немає. А ось для цілей бухгалтерії (відповідно і податкового обліку) можуть використовуватися інші документи, а не лише ТТН. Однак це в теорії все так однозначно. На практиці ж у податківців залізна логіка: «немає ТТН = не було перевезення», отже, операція безтоварна (оформлена лише на папері без реального здійснення). Тому наявність належним чином оформленої ТТН мінімізує податкові ризики щодо нереальності операції.

Це, зокрема, важливо:

для замовника послуг перевезення, щоб довести реальність перевезення та витрати на ці послуги. Так, у роз'ясненні ЗІР (категорія 102.02) на запитання «*Чи враховуються при визначенні об'єкта оподаткування витрати за договорами про надання автотранспортних послуг у разі відсутності товарно-транспортних накладних (ТТН)?*» податківці відповіли: «*Ні, не враховуються*». У суді можна буде відстоювати протилежне, однак наявність ТТН допомогла б уникнути цих ризиків або мінімізувати їх;

для покупця товарів, щоб додатково підтвердити факт їх придбання та оприбуткування. Звісно, у цьому можуть допомогти й інші документи. Вище наведено висновок із постанови Верховного Суду від 02.03.2023 у справі № 804/644/16 (ЄДРСР, **реєстр. № 109345448**), у якому чітко зазначено, що ТТН не є документом, який підтверджує придбання ТМЦ. Та, як бачимо, свою правоту підприємство доводило в суді. Щоправда, останнім часом навіть податківці визнають, що ТТН – це одне з додаткових (а не основних) документальних свідчень реальності здійснення господарської операції з постачання товарів (ІПК від 19.02.2018 № 654/6/99-99-14-03-03-15/ІПК, від 17.04.2019 № 1637/6/99-99-15-03-02-15/ІПК (<https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-obyazatelna-li-ttn-dlya-podtverzhdeniya-realnosti-xozoperacii>)). Раніше їхня позиція була більш категорична (див. лист ДФС від 29.10.2015 № 22911/6/99-99-19-02-02-15).

Окрім того, важливо мати ТТН і для підтвердження права на податковий кредит із ПДВ за придбаними товарами (див. постанови Верховного Суду від 06.07.2021 у справі № 816/149/16, ЄДРСР, **реєстр. № 98120507**; від 03.08.2022 у справі № 420/982/20). Тут варто згадати про хороший лист ДПС від 29.03.2023 № 525/ЗПІ/99-00-21-03-02-10, у якому чітко зазначено: «Товарно-транспортна накладна не є документом, що містить інформацію для визначення об'єкта оподаткування ПДВ». Тож за потреби до цього висновку можна апелювати;

для перевізника, щоб підтвердити реальність перевезення та витрати, пов'язані з цими послугами (ПММ, відрядження водія тощо). Безсумнівно, подорожній лист є основою для списання ППМ на маршрут руху для надання послуг, проте без ТТН можуть бути питання щодо самого факту перевезення. А без цього складно доводити реальність витрат і зв'язок із господарською діяльністю (це вже для цілей ПДВ). Та й для розблокування податкових накладних можуть знадобитися ТТН (див. **новину ГУ ДПС у Дніпропетровській області, опубліковану 01.05.2023** (<https://dp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/673342.html>)). Нагадаємо, що остаточний розрахунок за перевезення вантажів провадиться замовником на підставі рахунка перевізника, який має бути виписаний не пізніше трьох днів після виконання перевезень із доданням ТТН (п. 14.4 Правил № 363);

для продавця товарів – у разі блокування податкової накладної на постачання розблокувати її без ТТН украй складно (див., зокрема, постанову П'ятого апеляційного адміністративного суду від 16.01.2024 у справі № 400/3945/22, ЄДРСР, **реєстр. № 116334280**).

ТТН як доказ у суді

ТТН відіграє ключову роль як у спірних ситуаціях між контрагентами, так і при вирішенні суперечок із податковими органами (зокрема, щодо факту перевезення, тобто реальності операції). Належним чином оформлена ТТН з усіма обов'язковими реквізитами та правдивою (реальною) інформацією в суді є доказом фактичного перевезення та передання ТМЦ.

Наведемо два показових приклади із судової практики:

щодо взаємин із контрагентами – ухвала Верховного Суду від 18.03.2025 у справі № 902/807/24 (ЄДРСР, реєстр. № 126020135). Суперечка щодо приймання товару покупцем (ТТН не містять відомостей про приймання товару ТОВ <...>, зокрема відсутній підпис уповноваженого представника покупця про прийняття товару). Колегія суддів дійшла висновку, що наявні в матеріалах справи ТТН не підтверджують факт передання товару покупцю – ТОВ <...> і не можуть підтверджувати факт поставки товару;

щодо доведення реальності операції, яку поставили під сумнів контролери під час перевірки, – постанова Верховного Суду від 28.05.2025 у справі № 240/10407/24 (ЄДРСР, реєстр. № 127731757).

Податківці виявили неточності в ТТН (порівняли з даними видаткових накладних, відомостями про водіїв і транспортні засоби тощо). Суд зазначив, що наявність ТТН і правильне її оформлення є належним доказом переміщення (транспортування) товару, враховуючи, що перевезення є одним з етапів поставки. Це стосується й інших документів, які повинні супроводжувати поставку відповідно до правових норм, умов договору або загальної практики. За усталеною практикою Верховного Суду відсутність ТТН або певні недоліки в її оформленні не є безумовною підставою ставити під сумнів здійснення господарських операцій. Водночас відсутність такого документа чи суттєві недоліки в його виготовленні можуть породжувати сумніви щодо реальності господарської операції, особливо з огляду на інші обставини, що свідчать про її безтоварність. Справу направлено на повторний розгляд, оскільки не виконано обов'язок із безпосереднього, всебічного, повного та об'єктивного дослідження обставин справи та надання правової оцінки всім доводам учасників справи, порушено правила офіційного з'ясування обставин справи. Висновок судів попередніх інстанцій у цій справі є передчасним і таким, що ґрунтується на поверхневому дослідженні обставин справи і доводів сторін.

Висновки

Основні функції ТТН:

- підтвердження виконання договору перевезення та фактичного надання послуг (якщо перевезення здійснюється на комерційній основі);
- підтвердження фактичного переміщення (руху) ТМЦ;
- первинний документ для бухгалтерського обліку, на підставі якого можна оприбутковувати, списувати ТМЦ, але не єдиний, а один із можливих документів;
- вирішення спорів у суді. ТТН може виступати доказом у суді, зокрема, підтвердити реальність господарської операції – перевезення вантажів, їх передання.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-perevozka-tmc-dlya-sobstvennykh-nuzhd-neobходима-li-ttn> (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-perevozka-tmc-dlya-sobstvennykh-nuzhd-neobходима-li-ttn>)

Перевезення ТМЦ для власних потреб: чи потрібна ТТН?

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Ситуація. Підприємство перевозить власним транспортом товари, запаси між своїми структурними підрозділами. Тобто і вантажовідправник, і вантажоодержувач – одна й та сама юрсооба. Ніяких послуг перевезення третіх осіб, як і договору перевезення, немає. Є лише витрати на саме переміщення товарно-матеріальних цінностей. Пально-мастильні матеріали відображають за подорожніми листами та актом списання, відрядні водію – за наказом керівника та авансовим звітом.

Запитання. Чи потрібно в такому разі оформляти товарно-транспортну накладну? Якщо так, але цього документа не буде, які наслідки?

Коротка відповідь. Так, суб'єктам господарювання потрібно оформляти товарно-транспортну накладну навіть у разі перевезення вантажів для власних потреб. Виняток передбачено лише для звичайних фізосіб, коли вони за свій кошт для власних потреб щось перевозять.

Лише в разі технологічних перевезень (а це перевезення без виїзду на дороги загального користування) суб'єкт господарювання може обійтися без товарно-транспортної накладної.

Пояснимо та аргументуємо.

Коли вимагається оформлення товарно-транспортної накладної?

Основний нормативний документ, який регулює застосування товарно-транспортної накладної (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) у внутрішніх вантажних перевезеннях, – Закон від 05.04.2001 № 2344-III (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344). Окрім того, сферу застосування «звичайної» ТТН (за формою № 1-ТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>)) регулюють Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363). Накладні на спеціальні вантажі, як-от: високооктанові кисневмісні добавки, нафтопродукти (нафта), хлібобулочні вироби, деревина, молоко, регулюються іншими підзаконними документами.

ТТН – єдиний для всіх учасників транспортного процесу (**крім фізичних осіб, які здійснюють перевезення вантажу за рахунок власних коштів та для власних потреб**) документ, призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи (ст. 1 Закону № 2344).

Як бачимо, у Законі № 2344 зроблено прямий виняток лише для **фізосіб, які здійснюють перевезення вантажу за власний кошт і для власних потреб**. Їм не потрібно оформляти ТТН.

Якщо перевезення автотранспортом здійснює суб'єкт господарювання (юрособа чи ФОП) для власних потреб – ТТН потрібна.

Але так було не завжди. Ситуація змінилася 01.10.2021 – після внесення змін до Закону № 2344, а саме до визначення ТТН та сфери її використання (зокрема у ст. 1 та 48). Про це детально йшлося у статті «**Нові вимоги до ТТН: що змінилося** (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-novyie-trebovaniya-k-ttn-hto-izmenilos>)».

Раніше за Переліком документів, необхідних для здійснення перевезення вантажу автомобільним транспортом у внутрішньому сполученні, затвердженим постановою КМУ від 25.02.2009 № 207 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Prozatverdzhennya-Pereliku-dokumentiv-neobxidnix-dlya-zdijsnennya-perevezennavantazhu-avtomobilnim-transportom-u-vnutrishnomu-spoluchenni->) (втратила чинність з 04.02.2022), не потрібна була ТТН у разі перевезення для власних потреб (можна було мати подорожній лист).

Чи дійсно, якщо перевезення автотранспортом – не платне (тобто немає послуг перевезення як таких), усе ж потрібна ТТН?

Так, потрібна. На необхідність ТТН не впливає порядок оплати перевезення (тобто на комерційній основі чи за власний кошт проводиться перевезення). Про це прямо сказано у п. 11.2 Правил № 363: «*оформлення перевезень вантажів товарно-транспортними накладними здійснюється незалежно від умов оплати за роботу автомобіля*».

Часто як аргумент можна почути, що тут немає перевізника як такого, бо немає послуг перевезення, немає укладеного договору на перевезення.

Та в розумінні Закону № 2344 та Правил № 363, якщо везеш вантаж автотранспортом – ти перевізник. Дослівно: «автомобільний перевізник – фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі **чи за власний кошт перевезення пасажирів чи(та) вантажів транспортними засобами**». Тобто головне у визначенні – факт перевезення автотранспортом вантажу (свого чи чужого – ролі не відіграє). І не важливо, за плату чи власним коштом.

Запитаєте: «Навіщо та ТТН, якщо в разі перевезення вантажу для власних потреб вантажовідправник, вантажоодержувач та перевізник – це одна й та сама особа (тобто три в одному)? Навіщо самому собі складати документ?». Однак це потрібно для контролю безпеки переміщення вантажів (що саме, куди, ким тощо), який здійснює Укртрансбезпека (див. ст. 48 Закону № 2344).

Щоб остаточно розвіяти ваші сумніви, зауважимо: раніше у **проекті** (<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1175450>) змін до Закону № 2344, якими планувалося запровадити обов'язкове застосування е-ТТН, зокрема, передбачалося, що не треба буде оформляти ТТН на перевезення суб'єктами господарювання вантажів між належними їм виробничими, торговими або складськими приміщеннями, з використанням власних вантажних автомобілів, без залучення автомобільного перевізника, але натомість складатиметься електронний акт і потрібно буде реєструвати його... Цей проєкт знято з розгляду (див. **картку** (<https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/38794>)). Тож такі уточнення підтверджують, що на сьогодні Законом № 2344 вимагається оформлення ТТН у разі перевезення вантажу для власних потреб без залучення стороннього перевізника.

Перевезення вантажу для власних потреб: позиція ДПС

В ІПК від 03.03.2025 № 1143/ІПК/99-00-21-02-02 податківці зробили лояльний висновок: **«Наявність товарно-транспортної накладної є обов'язковою при отриманні послуг з перевезення вантажу на договірних засадах від іншої юридичної особи».**

Якщо перевезення вантажу для власних потреб юридичної особи здійснюється водієм такої юридичної особи, що перебуває з нею у трудових відносинах, документом, що підтверджує перевезення, можуть слугувати інші належним чином оформлені первинні документи (накладна, інший визначений законодавством документ на вантаж)».

Тобто, на думку податківців, під час перевезення вантажу для власних потреб не обов'язково мати ТТН.

Однак не плутаймо роль ТТН для транспортування та для облікових цілей. Дійсно, для бухгалтерії тут підійдуть інші документи. Однак для контролю на дорогах (а це вже перевіряє Укртрансбезпека) без ТТН не обійтись (у т. ч. у разі перевезення вантажу для власних потреб, адже виняток зроблено лише для фізосіб).

Та й покладати велику надію на відсутність податкових ризиків не варто. Бо згадана ІПК не гарантує, що під час перевірки в податківців не буде сумніву щодо реальності такого перевезення (а отже, і витрат). Крім того, лише особа, яка має свою ІПК подібного змісту, може говорити про мінімізацію саме податкових ризиків у разі відсутності ТТН при перевезенні вантажів для власних потреб. А ось від відповідальності – штрафу від Укртрансбезпеки – ця ІПК не вбереже.

Що загрожує за відсутність ТТН?

По-перше, якщо ТТН не буде у водія під час перевірки Укртрансбезпеки, – перевізнику загрожує **штраф у розмірі 17 000 грн** (ч. 1 ст. 60 Закону № 2344).

По-друге, є ризик, що податківці не визнають **витрати на перевезення** (пально-мастильні матеріали, відрядні тощо). У них усталений хід думок: «немає ТТН – не було перевезення – не було витрат на перевезення – операція безтоварна». Під сумнів можуть поставити і податковий кредит із ПДВ за такими операціями, а точніше, порушувати питання про **компенсуючі податкові зобов'язання**, зокрема, щодо використаних пально-мастильних матеріалів у негоспдіяльних цілях.

Для яких внутрішніх перевезень вантажів не треба ТТН?

Перший виняток, як ми вище зазначили, стосується звичайних фізосіб (не ФОП), які перевозять вантажі для власних потреб власним коштом. Він впливає із самого визначення ТТН у ст. 1 Закону № 2344.

Другий виняток – технологічні перевезення вантажів, що здійснюються в межах одного виробничого об'єкта **без виїзду на автомобільні дороги загального користування**. Бо правила технологічних перевезень вантажів транспортними засобами затверджуються керівництвом виробничого об'єкта (ст. 47 Закону № 2344). Це й зрозуміло, адже Укртрансбезпека зазвичай контролює рух на дорогах загального користування, вулицях, містах. А в разі технологічних перевезень авто на такі дороги не виїжджає.

Довідково. До відомчих (технологічних) автомобільних доріг належать внутрішньогосподарські технологічні дороги, що знаходяться у власності юридичних або фізичних осіб. Управління функціонуванням і розвитком відомчих (технологічних) автомобільних доріг здійснюється юридичними або фізичними особами, у власності яких вони перебувають, згідно з вимогами законодавства (ст. 22 **Закону від 08.09.2005 № 2862-IV** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilni-dorogi->)).

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-prodavec-svoim-transportom-dostavlyaet-tovar-pokupatelyu-nuzhna-li-ttn>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-prodavec-svoim-transportom-dostavlyaet-tovar-pokupatelyu-nuzhna-li-ttn>)

Продавець своїм транспортом доставляє товар покупцю: чи потрібна ТТН?

Олена Кушина (/ua/author/Elena-Kushina)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Перевезення вантажів автомобільним транспортом вимагає оформлення товарно-транспортної накладної (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН). Тому виникає запитання: хто та в яких випадках повинен виписувати ТТН? Наприклад, чи повинен продавець виписувати ТТН у разі доставки товару покупцю власним транспортом, якщо в умовах договору купівлі-продажу товару прописано, що його доставка здійснюється за рахунок продавця? Тобто, чи потрібна ТТН, якщо маємо справу лише з продавцем товару та його покупцем, а будь-яка третя особа для перевезення товару не залучається і послуги перевезення окремо не надаються (скажімо, навіть у договорі купівлі-продажу вартість доставки товару покупцю взагалі не виділено)? Розберімося в цьому у статті.

Для чого потрібна товарно-транспортна накладна?

Щоб відповісти на це питання, звернімося до нормативно-правових актів, які регулюють перевезення автомобільним транспортом та бухгалтерський облік.

Вимоги «транспортного» законодавства

У ч. 2 ст. 48 Закону від 05.04.2001 № 2344-III (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344) ТТН названо серед документів, на підставі яких здійснюються **внутрішні перевезення вантажів**. Установлено, що водії автомобільних перевізників повинні мати ТТН та (разом з іншими обов'язковими документами) пред'являти її особам, які уповноважені здійснювати контроль на автомобільному транспорті та у сфері безпеки дорожнього руху.

Як визначено у ст. 1 Закону № 2344, **товарно-транспортна накладна** – «**єдиний для всіх учасників транспортного процесу** (крім фізичних осіб, які здійснюють перевезення вантажу за рахунок власних коштів та для власних потреб) **документ**, призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи...».

Учасниками транспортного процесу є, принаймні, вантажовідправник, перевізник та вантажоодержувач. Скажете, а де в описаній вище ситуації перевізник? Немає ж договору перевезення товару, та й товар перевізнику продавцем не вручається.

Але тут роль перевізника виконує також вантажовідправник (тобто два в одному).

Важливо! Згідно зі ст. 1 Закону № 2344 автомобільний перевізник – фізична або юридична особа, **яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт «перевезення пасажирів чи(та) вантажів транспортними засобами»**. Тобто, навіть якщо відбувається перевезення за власний кошт, а не за плату, ключове в цьому визначенні – саме **«перевезення пасажирів чи(та) вантажів транспортними засобами»**.

Пригадаймо, що обов'язкові реквізити ТТН перелічено в ч. 3 ст. 48 Закону № 2344, а порядок оформлення ТТН установлений Правилами перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затвердженими **наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363).

Правила № 363 – підзаконний нормативний акт, необхідність затвердження якого передбачено ч. 3 ст. 47 Закону № 2344. Форму ТТН наведено в додатку 7 до цих Правил.

Зауважимо: раніше в разі перевезення товару для власних потреб ТТН не вимагалася, а достатньо було мати подорожній лист. Такі правила діяли до 01.10.2021 – до внесення змін до Закону № 2344 та в період застосування Переліку документів, необхідних для здійснення перевезення вантажу автомобільним транспортом у внутрішньому сполученні, затвердженого **постановою КМУ від 25.02.2009 № 207** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pereliku-dokumentiv-neobxidnix-dlya-zdijsnennya-perevezennyavantazhu-avtomobilnim-transportom-u-vnutrishnomu-spoluchenni->) (далі – Перелік № 207), який втратив чинність з 04.02.2022.

Проте в разі самостійного перевезення продавцем товару своєму покупцю (навіть до згаданих змін) як Мінінфраструктури, так і податківці наполягали, що ТТН потрібна, бо це перевезення – **не для власних потреб**. Наприклад, у листі Мінінфраструктури від 03.09.2013 № 10092/25/10-13 стверджують: оскільки змінюється власник вантажу, нехай навіть і на прикінцевій стадії транспортного процесу, на таке перевезення має бути належним чином оформлена ТТН. А після оновлення Закону № 2344 і втрати чинності Переліком № 207 цей висновок слід сприймати як істину й поготів.

Що буде, якщо водій не матиме ТТН?

В абзаці третьому ч. 1 ст. 60 Закону № 2344 сказано: якщо на момент проведення перевірки немає ТТН, працівник Укртрансбезпеки може накласти на автомобільного перевізника штраф у розмірі 17 000 грн. Детально про це – у статті **«Штрафи від Укртрансбезпеки: чи можуть оштрафувати за неправильно заповнену ТТН?»** (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-shtrafy-ot-ukrtransbezopasnosti-mogut-li-oshtrafovat-za-nepravilno-zapolnennuyu-ttn-1>)».

Якщо на дорозі «не спіймали», можна видихнути? На жаль, ні, бо відсутність ТТН може мати й податкові ризики. Про це – далі.

Роль ТТН у бухобліку та оподаткуванні

Ще одна функція ТТН впливає з визначення цього поняття (ст. 1 Закону № 2344), в якому, зокрема, зазначено, що цей документ **«може використовуватися для списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку»**. Скажете, що слово «може» означає право, а не на обов'язок? Ви маєте рацію. Але податківці переконані: немає ТТН – не було перевезення, тобто операція – безтоварна, нереальна, лише на папері. Тож ця накладна, **як мінімум, підтверджує витрати на перевезення вантажу** (ЗІР, категорія 102.02).

Звісно, для підтвердження будь-яких витрат суб'єкт господарювання повинен мати первинний документ, який обов'язково містить усі реквізити, зазначені в ч. 2 ст. 9 **Закону від 16.07.1999 № 996-XIV** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-buxgalterskij-oblik-ta-finansovu--zvintnist-v-Ukraini>) «Про бухгалтерський облік та

фінансову звітність в Україні» (далі – Закон № 996) та п. 2.3 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого **наказом Мінфіну від 24.05.1995 № 88** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Polozhennya-pro-dokumentalne-zabezpechennya-zapisiv-u-buxgalterskomu-obliku>) (далі – Положення № 88). Для цього реквізитів ТТН, перелічених у Законі № 2344 та в Правилах № 363, – достатньо. Водночас, хоч обов'язковість деяких з них і визначена названим Законом та Правилами, з бухгалтерсько-податкового погляду її немає.

Що буде, якщо платник податків не матиме ТТН?

Він піддається ризику отримати податкові штрафи за завищення транспортних витрат. Ба більше, відсутність ТТН може спонукати податківців сумніватися в реальності господарської операції з постачання товару, а тому – зняти податковий кредит з ПДВ (див., зокрема, постанову ВС від 05.09.2022 у справі № 805/5190/15-а, ЄДРСР, **реєстр. № 106071239**). У разі блокування податкової накладної на продані товари без ТТН шанс розблокувати її – мінімальний. Окрім того, може постраждати і покупець – у нього під питанням витрати на самі товари.

Увага! Мати ТТН учасникам транспортного процесу конче потрібно. Закон № 2344 та Правила № 363 дозволяють не складати ТТН лише фізичним особам – на перевезення вантажу за рахунок власних коштів та для власних потреб. Дозвіл не використовувати ТТН у разі власних перевезень на суб'єкті господарювання (юросіб та ФОП) на сьогодні не поширюється!

Щоправда, висновки податківців у ІПК від 03.03.2025 № 1143/ІПК/99-00-21-02-02 можуть збити з пантелику: ТТН потрібна лише в разі надання послуг перевезення на договірних засадах. Та не варто обнадіюватися такої лояльності, бо транспортну функцію ТТН ніхто не скасовував і для перевезення товарів без залучення перевізника як третьої особи. А ось у бухобліку дійсно можна скористатися й іншими документами, наприклад видатковою накладною, актом приймання-передання тощо. Але головне, щоб податківці під час перевірки не сумнівалися в реальності перевезення. А без ТТН це часто ставлять під сумнів.

Хто повинен виписувати ТТН?

Ми вже сказали, що в перевезеннях вантажів задіяні вантажовідправник, перевізник та вантажоодержувач. Також може бути замовник. Визначення цих осіб наведено у гл. 1 Правил № 363:

вантажовідправник – фізособа, ФОП або юрособа, яка надає перевізнику вантаж для перевезення та вносить відповідні відомості до ТТН або іншого визначеного законодавством документа на вантаж;

автомобільний перевізник – фіз- або юрособа, яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт перевезення вантажу автомобільними транспортними засобами;

вантажоодержувач – фізособа, ФОП або юрособа, яка здійснює приймання вантажу та розвантаження транспортного засобу в порядку, установленому законодавством;

замовник – вантажовідправник або вантажоодержувач, який уклав з перевізником договір про перевезення вантажу.

Ці визначення зараз (з 03.01.2025) повністю повторюють ті, що надані у ст. 1 Закону № 2344.

Припустімо, є продавець товару, є його покупець, а товар перевозить або продавець, або покупець, або взагалі третя особа. Тоді можуть бути, наприклад, такі варіанти.

Варіант 1. Продавець товару здійснює доставку товару покупцю транспортом самого продавця (чи орендованим транспортом). Тоді вантажовідправник – це продавець, вантажоодержувач – покупець, перевізник – продавець, а замовника перевезення вантажу немає (ніякий договір про якесь перевезення взагалі не укладається, адже це регламентовано базисними умовами постачання, коли витрати, пов'язані з транспортуванням, покладені на продавця). Цю ситуацію ми якраз і розглядаємо у статті.

Варіант 2. Продавець товару передає товар покупцю, який вивозить його власними силами (так зване «самовивезення»). У такому разі вантажовідправник – це продавець, вантажоодержувач – покупець, перевізник – також покупець, замовника перевезення вантажу немає. До речі, ТТН у такій ситуації також потрібна.

Варіант 3. Продавець товару передає його третій особі, яка доставляє його покупцю. Тоді вантажовідправник – це продавець, вантажоодержувач – покупець, є сторонній перевізник, а замовником перевезення може бути або продавець, або покупець (а може бути і третя сторона).

Згідно з п. 11.3 Правил № 363 ТТН на перевезення вантажів автомобільним транспортом **виписує замовник (вантажовідправник) у трьох примірниках**. Чи можна вважати, що це робить ініціатор перевезення – **або** замовник, **або** вантажовідправник? І, скажімо, у разі реалізації варіанта, коли «замовником перевезення товару є покупець, який уклав договір перевезення зі стороннім перевізником, а товар перевізнику передає продавець», ТТН має виписувати покупець? І тільки інші варіанти передбачають оформлення ТТН продавцем?

Мабуть, ні. Вважаємо, що цю норму треба читати так: **ТТН завжди виписує вантажовідправник, який може бути також замовником**. Це не тільки логічно з практичного погляду, але й **прямо сказано** у визначенні терміна «вантажовідправник», наведеного у ст. 1 Закону № 2344 та гл. 1 Правил № 363 (див. вище). Будь-які сумніви розвіює також ст. 51¹ Закону № 2344, де серед обов'язків саме вантажовідправника згадано заповнення ТТН (дослівно: *«вантажовідправник зобов'язаний: вносити до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа на вантаж відомості про масу або габарити вантажу, а також повне найменування вантажоодержувача та автомобільного перевізника...»*).

Звернімося знову до нашої ситуації. Тобто в умовах договору купівлі-продажу товару прописано, що його доставка здійснюється за рахунок продавця, який доставляє товар покупцю власними силами. Тоді згідно з п. 11.3–11.5 Правил № 363 у разі оформлення ТТН у паперовій формі продавець, що виступає як вантажовідправник, виписує три примірники ТТН та засвідчує всі примірники своїм підписом. Після прийняття товару згідно з ТТН водій також підписує всі її примірники. Перший примірник ТТН із підписом водія залишається у продавця (тобто вантажовідправника), другий та третій – водій передає покупцю (тобто вантажоодержувачу) під час доставки товару, далі третій примірник, засвідчений підписом покупця (тобто вантажоодержувача), водій передає продавцю (адже продавець виступає у ролі перевізника). Це якщо **формально** дотримуватися вимог Правил № 363.

Така ТТН, по-перше, є **транспортним** документом, який потрібно мати продавцю під час завантаження товару, його перевезення та розвантаження, а по-друге, виступає як **первинний документ** для підтвердження витрат продавця, понесених на перевезення товару, та обґрунтування реальності здійснення ним господарської операції.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-dostavka-tovara-novoj-pochtoj-oformlyat-li-otdelno-eshhe-i-ttn-1> (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-dostavka-tovara-novoj-pochtoj-oformlyat-li-otdelno-eshhe-i-ttn-1>)

Доставка товару Новою поштою: чи оформляти окремо ще ТТН?

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Продавець надсилає товари Новою поштою. Деякі покупці вимагають створення товарно-транспортної накладної (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-ttn>) (далі – ТТН), де б було зазначено, що вантажовідправник-продавець відправляє товар цим поштовим оператором.

Чи треба оформляти ТТН, якщо відправлення здійснюється Новою поштою?

Вважаємо, що в разі надсилання вантажу Новою поштою (оператором поштових відправлень) скласти звичайну ТТН (тобто за формою № 1-ТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-ttn>)) не потрібно. Та навіть якщо скласти таку ТТН для перестрахування, вона не буде повноцінною. Але якщо бажаєте піти назустріч покупцю, як продавець можете оформити документ з назвою ТТН. Пояснимо детальніше.

В яких випадках оформлюється товарно-транспортна накладна?

Застосування ТТН (тут говоримо про звичайні ТТН, а не спеціальні – на хліб, молоко, нафтопродукти, алкоголь тощо) регулюють два основні нормативні документи:

Закон від 05.04.2001 № 2344-III (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344);

Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363).

За визначенням зі ст. 1 Закону № 2344 **товарно-транспортна накладна** – єдиний **для всіх учасників транспортного процесу** (крім фізичних осіб, які здійснюють перевезення вантажу за рахунок власних коштів та для власних потреб) документ, призначений **для обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення**, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи, що може використовуватися для списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, який складається в паперовій та/або електронній формі та містить обов'язкові реквізити, передбачені цим Законом та правилами перевезень вантажів автомобільним транспортом.

Тобто в самому визначенні ТТН виняток зроблено лише для перевезення вантажів фізособою для власних потреб і за власний кошт – тоді ТТН можна не оформляти.

Вантажовідправник (замовник), передаючи вантаж перевізнику, оформляє ТТН (ст. 48 та ст. 51¹ Закону № 2344, п. 11.3 Правил № 363)

Нагадаємо терміни:

вантажовідправник – фізособа, фізособа-підприємець або юридична особа, яка надає перевізнику вантаж для перевезення та вносить відповідні відомості до товарно-транспортної накладної або іншого визначеного законодавством документа на вантаж (ст. 1 Закону № 2344);

вантажодержувач – фізособа, фізособа-підприємець або юридична особа, яка здійснює прийом вантажу та розвантаження транспортного засобу в порядку, встановленому законодавством (ст. 1 Закону № 2344);

замовник – вантажовідправник або вантажодержувач, який уклав з перевізником договір про перевезення вантажів (гл. 1 Правил № 363);

автомобільний перевізник – фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі чи **за власний кошт перевезення** пасажирів чи (та) вантажів транспортними засобами (ст. 1 Закону № 2344);

перевізник – фізична або юридична особа – суб'єкт господарювання, що **надає послуги з перевезень**

вантажів чи здійснює за власний кошт перевезення вантажів автомобільними транспортними засобами (гл. 1 Правил № 363);

вантаж – усі предмети з моменту прийняття для перевезень до здачі одержувачу вантажу (гл. 1 Правил № 363).

Здається, очевидно, що ТТН треба оформляти, якщо вантажовідправник передає перевізнику вантаж для його доставки вантажодержувачу. Але **з кожного правила є винятки**, і в разі переміщення вантажу Новою поштою (чи іншим оператором поштового зв'язку), дійсно, можна обійтися без класичної ТТН. І ось чому.

Доставка вантажу оператором поштового зв'язку: чи можна без класичної ТТН?

Як зазначалося вище, оформлення класичної ТТН (форма № 1-ТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>)) регулюють Правила № 363, але вони «не регламентують перевезення небезпечних, великовагових, великогабаритних вантажів, **пошти** та перевезення вантажів у міжнародному сполученні, **оскільки такі перевезення мають свої особливості**, що стосуються виконання комплексу вимог при вантажно-розвантажувальних роботах, власне процесу перевезення та його документального оформлення, а також узгодження таких правил із відповідними компетентними установами» (це дослівно із преамбули до самих Правил № 363, в яких зазначено на що вони поширюються).

Правила № 363 (які описують використання форми № 1-ТН, тобто класичної ТТН), не поширюються на перевезення пошти. А пошта – це не лише листи та кореспонденція! Це і бандеролі, посилки тощо.

Знову трішки теорії та термінології.

Поштові послуги регулює, зокрема:

Закон від 03.11.2022 № 2722-IX (<https://pravo.uteka.ua/doc/pro-poshtovij-zvyazok>) «Про поштовий зв'язок» (далі – Закон № 2722);

Правила надання послуг поштового зв'язку, затверджені **постановою КМУ від 05.03.2009 № 270**

(<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-nadannya-poslug-poshtovogo-zvyazku>) (далі – Правила № 270).

Згідно зі ст. 1 Закону № 2722:

пошта – вантаж із поштовими відправленнями, запакованими належним чином **для перевезення їх автомобільним, морським, внутрішнім водним, залізничним або авіаційним транспортом;**
посилка – поштові відправлення масою до 30 кг із предметами, не забороненими законодавством до пересилання.

Здійснюють поштові відправлення оператори поштового зв'язку. Оператор поштового зв'язку – суб'єкт господарювання, що здійснює діяльність на території України та у встановленому законодавством порядку надає послуги поштового зв'язку (ст. 1 Закону № 2722). Реєстр таких операторів можна знайти на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектру та надання послуг поштового зв'язку (НКЕК) за **посиланням** (<https://nkek.gov.ua/diialnist/sfery-diialnosti/poштovi-posluhy/yedynyi-derzhavnyi-reiestr-operatoriv-poштovoho-zv'язku>).

Нова пошта є оператором поштового зв'язку. Тому, відправляючи посилку через цього оператора, дійсно, можна не оформлювати класичну ТТН (форма № 1-ТН), адже Правила № 363 на поштові відправлення не поширюються (діють Правила № 270).

Свого часу в листі ДФС від 21.03.2017 № 5531/6/99-99-15-02-02-15 на запитання, чи потрібна ТТН, якщо доставка вантажу здійснюється операторами поштового зв'язку, податківці рекомендували звертатися за роз'ясненнями з цього питання до Мінінфраструктури.

А що каже судова практика?

Експрес-накладні Нової пошти підтверджують факт постачання і товару, і послуг з його перевезення (ухвали Дніпропетровського апеляційного адмінсуду від 23.09.2015 у **справі № 808/1945/15** (рішення № 52945123), Харківського апеляційного адмінсуду від 17.05.2016 у **справі № 818/13/16** (рішення № 57869057), Львівського апеляційного адмінсуду від 23.03.2017 у **справі № 876/9009/16** (рішення № 65502652)).

Експрес-накладна підтверджує операцію перевезення і містить практично ту саму інформацію, що і стандартна ТТН. Її має складати замовник, тобто відправник вантажу, який відповідно до пп. 4.3.2 Публічного договору про надання послуг з організації перевезення відправлень зобов'язаний чітко та правильно заповнити експрес-накладну (заповнити всі обов'язкові поля, зазначити достовірну інформацію тощо) на кожне окреме відправлення, засвідчити її підписом та надати заповнену та підписану експрес-накладну експедитору. Відправник несе відповідальність за інформацію, вказану ним у експрес-накладній (рішення Закарпатського окружного адмінсуду від 03.02.2023 у **справі № 260/3581/21** (рішення № 109281044)).

Як доказ у суді на підтвердження обставин виконання договору позивачем надано податкову накладну, видаткову накладну, **експрес-накладну Нової пошти**, витяг із журналу довіреностей, платіжне доручення, рахунок на оплату (див. постанову Верховного Суду від 16.04.2025 у **справі № 1.380.2019.003571**, рішення № 126667626).

Важливо: навіть виявлені податківцями недоліки експрес-накладних Нової пошти не можуть скасувати факт постачання (ухвала Львівського апеляційного адмінсуду від 23.03.2017 у **справі № 876/9009/16** (рішення № 65502652)).

В одній із судових справ податківці вказували на наявність певних недоліків в оформленні експрес-накладних на відправлення ТМЦ засобами поштового зв'язку. Зокрема, особи, зазначені в таких експрес-накладних уповноваженими особами контрагентів позивача, не мають укладених з ними трудових договорів та не перебувають з ними в трудових відносинах (див. постанову Восьмого апеляційного адмінсуду від 30.11.2022 у **справі № 380/3982/21** (рішення № 107844938)).

Судом досліджено наявні в матеріалах справи копії договорів, видаткових накладних, актів приймання-передачі товарно-матеріальних цінностей (далі – ТМЦ) , ТТН, а також поштових експрес-накладних та встановлено, що в цих документах вказано прізвища та підписи уповноважених представників підприємств-контрагентів позивача, які відвантажили ТМЦ, та прізвища і підписи посадових осіб позивача на отримання таких ТМЦ. Для підтвердження повноважень на отримання таких ТМЦ позивачем долучено до матеріалів справи копії журналів реєстрації видачі довіреностей. Наявні у справі **копії експрес-накладних підтверджують факт відправлення ТМЦ представниками постачальників та отримання їх представниками позивача.**

Рішення – на користь платника податків: наявними в матеріалах справи доказами (зокрема податковими накладними, видатковими накладними, актами приймання-передачі ТМЦ, сертифікатами, ТТН, експрес-накладними та ін.), підтверджується обставина фактичного придбання ТМЦ позивачем у його контрагентів з метою використання у власній господарській діяльності, а тому позивачем правомірно сформовано податкові наслідки таких операцій.

Ще одне показове рішення, яке стосувалося відсутності детального опису товару в експрес-накладній, що заважало ідентифікувати операцію, – постанова Верховного Суду від 02.07.2025 у **справі № 380/5471/24** (рішення № 128640941). Судами встановлено, що назва, зазначена у видаткових накладних, повністю відповідає назвам товару в податковій накладній. Окрім того, експрес-накладна заповнюється відправником і отримувач не може коригувати її або впливати на цей процес. Зазначений відправником опис в експрес-накладній є загальним описом вмісту відправлення, що відповідає умовам Публічного договору про надання послуг з організації перевезення відправлень Новою поштою.

Тобто в разі відсутності ТТН чи якщо є недоліки в експрес-накладній, податківці ставлять під сумнів реальність перевезення (чи була взагалі доставка).

Зважаючи на наявність судової практики, зрозуміло, що податківці навіть у разі доставки посилок (пошти), трапляється, хочуть бачити ТТН, тому вимога-прохання покупця щодо надання ще й «класичної» ТТН є зрозумілою – перестрахуватися, щоб мінімізувати ці ризики.

Чи може вантажовідправник, доставляючи товар Новою поштою, виписати паралельно ще й «класичну» ТТН (тобто форму № 1-ТН)?

Це не заборонено, але чи доцільно, тобто чи допоможе це?

Якщо оформити ТТН, то, відповідно, треба зазначити інформацію, перелічену у ст. 48 Закону № 2344, а це, зокрема, дані про марку авто, номер...

Згідно з пп. 11.1 Правил № 363 суб'єкт господарювання може оформлювати ТТН без дотримання форми, наведеної в додатку 7 до цих Правил (тобто не за формою № 1-ТН), **за умови наявності в ній інформації** про назву документа, дату й місце його складання, найменування (прізвище, ім'я, по батькові) перевізника та/або експедитора, замовника, вантажовідправника, вантажоодержувача, найменування та кількість вантажу, його основні характеристики та ознаки, які дають можливість однозначно ідентифікувати цей вантаж, **автомобіль (марка, модель, тип, реєстраційний номер), причіп/напівпричіп (марка, модель, тип, реєстраційний номер)**, пункти навантаження та розвантаження із зазначенням повної адреси, посади, прізвища та підписів відповідальних осіб вантажовідправника, вантажоодержувача, **водія** та/або експедитора.

Тобто все одно всі реквізити не буде зазначено в такій ТТН. Адже явно вантажовідправник не знає, яким автомобілем Нова пошта доставлятиме вантаж, а найголовніше – водій Нової пошти не підпише таку ТТН... Тобто будуть дані лише вантажоодержувача та вантажовідправника і їхні підписи (що й так типово є у видаткових накладних). Тож ТТН без підпису перевізника фактично дублюватиме дані видаткової накладної, і лише додатково вказуватиме, що спосіб доставки – через Нову пошту.

Повторимося: вантажовідправник може відгукнутися на прохання покупця й оформити ТТН із зазначенням, що доставка здійснюється Новою поштою. Але для податківців навряд чи це буде аргументом, бо на такій ТТН не буде всіх реквізитів перевізника, зокрема підпису водія, щоб доводити факт перевезення. Тому вважаємо цілком достатнім **видаткової накладної та експрес-накладної** Нової пошти чи іншого документа, який підтвердить факт доставки.

Висновки

Щодо поштових перевезень Правила № 363 не працюють. ТТН не є обов'язковою в разі відправлення посилок (зокрема, вантажу вагою до 30 кг) операторами поштового зв'язку. Достатньо експрес-накладної чи іншого документа, який підтвердить відправлення/отримання такого вантажу.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-nuzhna-li-ttn-na-marshrut-po-ukraine-esli-est-mezhdunarodnaya-smr>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-nuzhna-li-ttn-na-marshrut-po-ukraine-esli-est-mezhdunarodnaya-smr>)

Чи треба ТТН на маршрут по Україні, якщо є міжнародна CMR?

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики»
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Ситуація з практики. *Перевізник доставляє вантаж з Німеччини до України. Розмитнення відбувається в Києві, а вантаж прямує до Полтави. У транспортного експедитора виникла суперечка з клієнтом щодо оформлення транспортних документів, а отже, і ПДВ-наслідків за таким перевезенням.*

Запитання. *Чи достатньо мати на весь маршрут CMR? Чи треба на ділянку в межах України (чи від пункту розмитнення до пункту призначення) окремо скласти ТТН?*

Коротка відповідь. *Ні, на маршрут руху, який покрито міжнародною CMR, не треба оформляти окремо ще й вітчизняну ТТН. Однак, якщо спершу перевізник мав доставити вантаж в один пункт, а потім змінили умови та уклали окремий договір на іншу ділянку маршруту, може знадобитися ТТН уже для цього маршруту. Пояснимо детальніше та окремо розглянемо нетиповий випадок з окремим дозамовленням перевезення в інше місце, не в обумовлений CMR пункт розвантаження.*

Що таке CMR?

CMR – міжнародна товарно-транспортна накладна, що застосовується при міжнародних вантажних автомобільних перевезеннях і використовується в країнах, які приєдналися до **Конвенції** (<https://pravo.uteka.ua/doc/pro-priyednannya-ukraini-do-konvencii-pro-dogovir-mizhnarodnogo-avtomobilnogo-perevezennya-vantazhiv>) про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (далі – КДПВ).

Транспортна накладна CMR виписується для підтвердження укладення договору перевезення, який визначає відповідальність відправника, перевізника та одержувача товару (ч. 1 ст. 9 КДПВ).

CMR, зокрема, містить:

- відомості про товар, його кількість, вагу;
- умови поставки;
- дані про вантажовідправника та вантажоодержувача;
- інформацію про перевізника;
- маршрут, за яким перевозили товар, пункт розвантаження.

Перевізник оформляє CMR для супроводу вантажу по всьому маршруту перевезення. Вантажовідправник надає всі необхідні транспортні дані для заповнення CMR перевізником.

Звертаємо увагу! CMR має ключове значення в міжнародних автоперевезеннях. Цей документ є доказом укладення договору перевезення та підтверджує отримання вантажу перевізником.

На який маршрут поширюється дія CMR?

CMR поширюється на весь маршрут, який в ній зазначено, тобто від пункту завантаження до пункту розвантаження, що прописаний у CMR. **Тому на ділянку маршруту в межах України не потрібно окремо складати ТТН.**

Національна ТТН призначена лише для внутрішніх перевезень, коли пункти відправлення і призначення розташовані в Україні (див. ст. 47 **Закону від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт»).

Чому CMR важлива для оподаткування?

Нагадаємо, що міжнародні перевезення вантажів за єдиним транспортним документом (у цій ситуації – CMR) оподатковуються за ставкою 0 % (пп. «а» пп. 195.1.3 **Податкового кодексу** (<https://pravo.uteka.ua/doc/podatkovij-kodeks-ukraini/ROZDIL-V-PODATOK-NA-DODANU-VARTIST>)). Звісно, якщо виникає об'єкт оподаткування, тобто якщо перевізник – резидент, платник ПДВ. Якщо ж перевізник – нерезидент, податкова накладна на таке перевезення не виписується.

До речі, в розд. II Узагальнюючої податкової консультації щодо порядку оподаткування податком на додану вартість транспортно-експедиторської діяльності, затвердженої **наказом ДПС від 06.07.2012 № 610** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Uzagalnyuychoi-podatkovoi-konsultacii-shhodo-poryadku-opodatkuvannya-podatkom-na-dodanu-vartist-transportno-ekspeditorskoj-diyalnosti>), податківці зауважують, що **законодавством не передбачено оформлення міжнародного перевезення різними документами, залежно від відрізка маршруту.**

Тобто нульова ставка ПДВ стосується всього перевезення, на яке оформлено CMR, без поділу на маршрути до та в середині України. Тож це ще одне додаткове підтвердження, що ТТН для шматочку маршруту Україною не знадобиться.

Якщо пункт розвантаження змінили?

Переконані, що головну роль відіграватиме те, як сторони урегулювали (оформили) цю зміну. Розглянемо можливі варіанти.

Варіант 1. Стаття 12 КДПВ надає право відправнику або одержувачу змінювати місце доставки вантажу. Перевізник керується вказівками (інструкціями) одержувача/відправника залежно від їхніх повноважень. Скажімо, якщо одержувач, здійснюючи своє право розпорядження вантажем, дає наказ доставити вантаж іншій особі, остання не має права призначити інших одержувачів (ч. 4 ст. 12 КДПВ).

У ч. 4 ст. 12 КДПВ передбачено умови стосовно права розпорядження вантажем. Однак чіткого механізму внесення змін до CMR (зокрема, щодо місця розвантаження чи зміни одержувача) немає. Зазвичай це робиться так:

1. оформляється додаток до договору-заявки щодо зміни місця вивантаження або додатковий протокол, що підтверджує обґрунтованість зміни місця розвантаження;
2. у CMR закреслюється стара інформація (одною рискою, так, щоб вона читалася) та вписується нова з підписами уповноважених осіб.

Тобто фактично внесли зміни до договору перевезення та відповідно змінили дані в CMR щодо маршруту (пункту розвантаження). Тож стовідсотково на змінено (оновлену) ділянку в межах України не потрібно виписувати звичайну ТТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>). Адже той факт, що мали, скажімо, розвантажитися в Києві, а вивантаження відбулося у Вишневому Київської області, це не нове замовлення на перевезення, а лише зміна умов старого (і це належним чином оформлено).

Варіант 2. Нових інструкцій перевізнику щодо зміни місця розвантаження (чи одержувача) не надавали. Уклали новий договір для перевезення вантажу до нового місця призначення. Тож це вже нове замовлення, і хоча фізично завантаження не відбувається заново, оформили все як нове перевезення, і CMR воно не покривається. Тому на цей маршрут доведеться виписувати ТТН.

Наприклад, розвантаження мало відбутися в Рівному (маршрут Берлін (Німеччина) – Рівне (Україна)), однак вирішили доставити вантаж до Києва. Перевізник погодився на такі умови за окрему плату. Ні протоколу чи окремих інструкцій (додатка до договору-заявки) не оформляли, зміни до CMR не вносили. Тож вважаємо, що маршрут Рівне – Київ уже потраплятиме під регулювання як внутрішнє перевезення і потребуватиме оформлення ТТН. А тоді й ставка ПДВ на цю ділянку становитиме уже не 0 %, бо це перевезення здійснюється не за єдиним транспортним документом.

На практиці цей варіант малопоширений, адже перший варіант – оптимальніший із позиції оподаткування. Однак іноді це трапляється, коли змінюється одержувач та уже він несе витрати на транспортування до вибраного ним місця й оплачує їх безпосередньо перевізнику (а не компенсує витрати на доставку власнику – старому одержувачу), отже, й укладає з ним договір.

Чи треба замість виправлення місця вивантаження в CMR виписувати окремо ТТН і оподатковувати таке перевезення як перевезення вантажу по Україні із застосуванням ставки ПДВ 20 %?

Законодавчих вимог так робити немає. Тож підстав для оформлення ТТН не бачимо. Оптимальний варіант – змінити місце розвантаження (внести це і в CMR), як зазначено у варіанті 1.

Та уявімо, що власник товару – одержувач, якого зазначено в CMR (місце розвантаження – Рівне), перепродав товар одержувачу (місце розвантаження – Київ). Брати на себе транспортні витрати з Рівного до Києва старий власник не бажає, як і включати їх у базис поставки (у вартість товарів). Він надав контакти перевізника новому власнику, і вони домовилися про доставку вантажу з Рівного до Києва уже за кошт нового власника, уклавши відповідний договір. Ось у такій ситуації доведеться оформити внутрішню ТТН на ділянку Рівне – Київ, адже це окремий договір перевезення. І таке перевезення буде оподатковуватися за загальними правилами. Тобто перевізник-резидент – платник ПДВ оподаткує цю операцію за ставкою 20 %.

Тому рекомендуємо вибрати перший варіант зміни місця розвантаження (одержувача), звісно, якщо є така можливість.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-fizico-predprinimatel-perevozit-gruz-nuzhna-li-tovarno-transportnaya-nakladnaya>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-fizico-predprinimatel-perevozit-gruz-nuzhna-li-tovarno-transportnaya-nakladnaya>)

Фізособа-підприємець перевозить вантаж: чи потрібна товарно-транспортна накладна?

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Ажіотаж навколо такого документа, як товарно-транспортна накладна, не вщухає. Адже він важливий як для перевірки на дорозі Укртрансбезпекою, так і для податкових цілей. Щоправда, фізособам-підприємцям іноді здається, що ця накладна їм не потрібна, та й серед контрагентів у них – єдинники або фізособи, які також не просять товарно-транспортну накладну... Чи все ж їм треба турбуватися про наявність цього документа? Розглянемо це питання як у теоретичній, так і в практичній площині.

Теорія: вимоги законодавства щодо наявності товарно-транспортної накладної

Під час внутрішніх перевезень вантажів (тобто коли відправка і призначення вантажу – в межах України) **товарно-транспортна накладна** (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) потрібна. Це пряма норма ст. 1, 48 **Закону від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344) і Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених **наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363).

Виняток передбачено лише для фізосіб, які перевозять вантаж для власних потреб за свій кошт.

Тому, безсумнівно, що ФОП потрібно мати ТТН:

- у разі перевезення вантажу на договірних умовах (надаючи послуги перевезення чи самостійно доставляючи товар своєму покупцю без окремої плати за перевезення);
- у разі перевезення товару для потреб своєї підприємницької діяльності, тобто своїм коштом (не як звичайна фізособа для власних потреб). Наприклад, самовивіз від постачальника товару на свій склад чи до місця продажу або переміщення між місцями зберігання.

Важливо! Навіть якщо вантаж має малу вагу, це не звільняє від обов'язку мати на нього ТТН під час перевезення. Дійсно, є виняток для перевезення пошти (це посылки вагою до 30 кг) – звичайна ТТН тоді не потрібна, достатньо експрес-накладної, але стосується цей виняток операторів поштового зв'язку! Реєстр таких – за посыланням. Тож ФОП, не будучи оператором поштового зв'язку, під час перевезення автотранспортом навіть маленького вантажу (до 30 кг) повинен мати ТТН.

Практика: ризики відсутності ТТН у фізосіб-підприємців

Що буде, якщо у ФОП немає ТТН? Розглянемо можливі негативні наслідки.

1. Штраф від Укртрансбезпеки

Якщо на дорозі перевірить документи на вантаж Укртрансбезпека, а ТТН не буде, ФОПу, який везе вантаж, загрожує **штраф – 17 000 грн** (ст. 60 Закону № 2344).

Зверніть увагу! Навіть якщо ФОП не надає послуг перевезення (тобто серед видів його діяльності немає перевезення вантажів), але везе вантаж до свого складу (наприклад, самовивіз від постачальника) або доставляє товар до свого покупця, йому варто мати ТТН, бо в розумінні Закону № 2344 він вважається перевізником, тобто є суб'єктом господарювання, який перевозить вантаж.

Нагадаємо визначення: автомобільний перевізник – фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт перевезення пасажирів чи (та) вантажів транспортними засобами (ст. 1 Закону № 2344).

І на жаль, зображення сфотографованої ТТН у телефоні не допоможе. Треба або паперовий примірник, або е-ТТН.

Інша річ, якщо фізособа (не в статусі ФОП) перевозить вантаж для власних потреб. Але і тут буде складно доводити цей виняток.

Показовою є судова справа № 340/7183/24 щодо оскарження штрафу, накладеного Укртрансбезпекою за перевезення цибулі фізособою без ТТН. Рішення першої інстанції – Кіровоградського окружного адмінсуду від 20.01.2025 у цій справі (**рішення № 124533709**) ухвалено на користь фізособи (вдалося довести, що вантаж перевозиться для власних потреб власним коштом і водій не є суб'єктом господарювання). Однак апеляційний суд дійшов висновку, що накладення штрафу за перевезення вантажу фізособою без ТТН є правомірним (див. постанову Третього апеляційного адмінсуду від 26.06.2025 № 340/7183/24, **рішення № 128639933**).

2. Суперечки з податківцями, донарахування та штрафи

Без ТТН ФОП може мати податкові ризики, зокрема:

1) щодо документів на товар. Це стосується тих, хто веде товарний облік згідно з Порядком, затвердженим наказом Мінфіну від 03.09.2021 № 496 (<https://pravo.uteka.ua/doc/pro-zatverdzhennya-poryadku-vedennya-obliku-tovarnix-zapasiv-dlya-fizichnix-osib---pidpriyemciv-u-tomu-chisli-platnikov-yedinogo-podatku>). Наприклад, у постанові Верховного Суду від 18.06.2025 у справі № 280/2502/24 (**рішення № 128263279**) розглядався спір щодо обліку товарних запасів без ТТН. Аргументи ФОП були такими: позивач веде облік товарних запасів, а не транспортних послуг, тому докази транспортування є додатковими (допоміжними, факультативними) документами, які можуть підтвердити:

обставини операції;

товарність (реальність передачі), але аж ніяк не є документами, на підставі яких ведеться облік товарних запасів.

Обставини операцій зафіксовано і підтверджено як у договорі комісії, так і в актах приймання-передачі, а надалі підтверджено у звітах комісонера, але не в ТТН. Рішення ухвалено на користь платника податків. Суд зауважив, що перевірка реальності операцій не була предметом цієї фактичної перевірки. Окрім того в постанові від 27.12.2023 у справі № 280/1998/23 Верховний Суд зазначив, що ключовим елементом норми п. 12 ст. 3 **Закону від 06.07.1995 № 265/95-ВР** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zastosuvannya-reyestratoriv-rozrachunkovix-operacij-u-sferi-torgivli-gromadskogo-xarchuvannya-ta-poslug>) (далі – Закон № 265) (щодо обов'язку суб'єкта господарювання надати облікові документи) та ст. 20 цього Закону (щодо відповідальності за ненадання таких документів) є словосполучення «товарні запаси, які на момент перевірки знаходяться в місці продажу», яке є в кожній із цих норм.

Отже, згідно з п. 12 ст. 3 Закону № 265 платник податків зобов'язаний надати облікові документи лише на товари, які на момент перевірки знаходились у місці продажу, а не за весь період, охоплений перевіркою;

2) щодо витрат за придбаними товарами у ФОП-загальносистемників (зокрема, щодо їх реальності). Так, у постанові Верховного Суду від 03.08.2022 у справі № 420/982/20 (рішення № 105577308) зазначалося, що податківці говорили про штучне формування податкових витрат і податкового кредиту шляхом викривлення показників податкової звітності та маніпулювання ними при складанні декларації з ПДВ і декларації про майновий стан. На підтвердження дійсної реалізації правочинів ФОП було надано лише видаткові та податкові накладні, оборотно-сальдові відомості за субрахунком 631. **Матеріали справи не містять жодних товарно-транспортних накладних**, при тому, що, зокрема, п. 3.3 договору поставки від 01.08.2016 № 16/8-02, укладеного між ТОВ <...> (постачальник) і ФОП (замовник), і договором купівлі-продажу від 02.04.2016 № 02/04/2014, укладеним між ФОП ОСОБА_2 (постачальник) і ФОП (покупець), прямо передбачено складання відповідних товарно-транспортних накладних після переходу права власності на товар до ФОП.

На підтвердження здійснення самовивозу позивачка не надала жодних відомостей і не довела здійснення такого самовивозу власним транспортом та/або залучення до такого вивозу сторонніх підприємств. Суди не взяли до уваги доводи представника ФОП з приводу того, що позивачка самостійно (власноруч) перевозила спірний товар з огляду на його невеликі вагу та об'єм (у т. ч. із використанням громадського транспорту), оскільки такі посилення спростовуються характеристиками спірного товару.

Так, згідно із загальнодоступною інформацією в Інтернеті підшипник 216 (у деяких накладних зазначено 50–60 шт.) має вагу 1,411 кг, підшипник 1615 (2315) – 4,72 кг, що з огляду на кількість нібито придбаного товару спростовує наведений аргумент.

Суди взяли до уваги, що матеріали справи не містять, а позивачка не надала специфікації до договорів, як не надала і будь-яких пояснень щодо способу формування номенклатури товару при його придбанні в інших контрагентів. Також суди урахували, що всі наявні платіжні доручення датовано 2016 роком, у той час як у ФОП були (нібито) господарські правовідносини з відповідними контрагентами у 2017–2018 роках. Крім того, надані платіжні доручення не містять жодного підпису та печатки банку, який здійснив переказ, що не доводить проведення оплати за товар належним чином.

Беручи до уваги все зазначене, суди дійшли висновку, що податкові повідомлення-рішення щодо донарахування податків і штрафних санкцій були правомірними – рішення не на користь ФОП.

3. Складнощі в розблокуванні податкових накладних

Якщо ФОП – платник ПДВ, у разі блокування податкових накладних на постачання товарів чи послуг перевезення без ТТН розблокувати їх буде вкрай складно.

4. Проблеми з доведенням реальності операції, якщо клієнт заперечує отримання послуги перевезення

Якщо ФОП – перевізник і надає послуги перевезення, у разі виникнення суперечок із клієнтом щодо надання послуги (спір щодо оплати, виконання умов договору, доставки в обумовлений пункт і т. д.), без ТТН буде складно довести реальність перевезення (тобто надання таких послуг). Адже згідно з п. 14.4 Правил № 363 рахунок за виконані перевезення виписується на підставі належним чином оформлених ТТН.

5. Невдоволення клієнтів, яким не надали ТТН

Вимоги клієнтів, яким ФОП перевозить вантаж (покупців товару – вантажоодержувачів чи замовників послуг перевезення), про надання ТТН цілком законні й зрозумілі. Адже, як ми з'ясували в теоретичній частині, ТТН має бути в разі внутрішніх перевезень вантажів. А без цього клієнти можуть відмовитися від співпраці з ФОП, який ТТН не надає. Адже якщо клієнти ФОП не матимуть ТТН, у них також виникатимуть податкові ризики.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-kto-sostavlyaet-ttn-gruzootpravitel-ili-zakazchik> (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-kto-sostavlyaet-ttn-gruzootpravitel-ili-zakazchik>)

Хто складає ТТН: вантажовідправник чи замовник?

Вікторія Якимашенко (/ua/author/Viktoriya-Anatolevna-YAkimashhenko)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Проблема з визначенням особи, яка зобов'язана оформити товарно-транспортну накладну, була завжди. Адже якщо вантажовідправник виступає одночасно і замовником перевезення, запитань немає, а якщо замовником є інша особа – ось тут можливі різночитання норм законодавства. Поговоримо про це докладніше.

Хто оформляє товарно-транспортну накладну?

Згідно з п. 11.3 Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених **наказом** Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363), **товарно-транспортну накладну** (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) на перевезення вантажів автотранспортом виписує **замовник** (вантажовідправник). Таким замовником може бути вантажовідправник або вантажоодержувач, який уклав із перевізником договір про перевезення вантажів (гл. 1 Правил № 363).

Тож, якщо замовником перевезення виступає вантажовідправник – продавець товару (чи замовляє перевезення в третьої особи – перевізника та укладає з ним договір, чи самостійно перевозить за договором із покупцем, бо це входить у базис поставки), то і виписувати ТТН буде саме він.

А якщо замовником перевезення є покупець? Хто тоді оформляє ТТН?

Відповідь на це запитання залежить від того, яким способом товар потрапить до покупця.

Наприклад, доставка товару покупцю може здійснюватися такими способами:

- покупець перевозить свій товар власним транспортом;
- для перевезення товару покупець укладає договір із вантажоперевізником (ним може виступати і продавець).

Розкажемо, як оформити ТТН у таких випадках.

При цьому ТТН оформляється не менше ніж у трьох примірниках.

Відповідно до визначень, наведених у ст. 1 **Закону від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344) та гл. 1 Правил № 363:

вантажовідправник – це особа, яка надає перевізнику вантаж для перевезення та вносить відповідні відомості до ТТН або іншого передбаченого законодавством документа на вантаж;

вантажодержувач – особа, яка здійснює прийняття вантажу та розвантаження транспортного засобу у порядку, встановленому законодавством.

Застосуємо ці положення до нашої ситуації.

Спосіб 1. Покупець вивозить свій товар власним транспортом

У цьому випадку покупець не укладає договір перевезення, він сам є перевізником. Тому замовника немає. А особою, яка надає перевізнику вантаж для перевезення, є продавець. Саме на його складі завантажуватиметься машина покупця. Він має отримати довіреність від представника покупця та виписати видаткові документи. На їх основі бухгалтерія продавця спише продані товари.

Тому в даній ситуації **продавець є вантажовідправником, який оформляє ТТН, а покупець – вантажодержувачем і перевізником.**

Спосіб 2. Покупець укладає договір із перевізником

При цьому способі покупець є замовником (є договір перевезення) та одержувачем вантажу (він буде приймати вантаж на своєму складі). А от із тим, хто саме буде вантажовідправником і оформлятиме ТТН, ситуація неоднозначна.

З одного боку, фактично вантаж буде передано перевізнику на складі продавця з використанням його технічних та людських ресурсів (навантаження на автомобіль, зважування вантажу тощо).

З іншого боку, договір із перевізником уклав покупець, тому формально вантаж перевізнику передає саме покупець.

Тому вважаємо, що в даному випадку можливі два варіанти:

варіант 1 – ТТН оформляє продавець. У ній він повинен вказати себе як вантажовідправника, а покупця – як вантажодержувача;

варіант 2 – ТТН оформляє покупець і вказує себе як вантажовідправника та вантажодержувача. Цей варіант можливий та доцільний, якщо фізично працівник покупця чи особа, якій покупець доручив передати вантаж, присутні на місці завантаження і можуть брати участь в операції передання товару перевізнику. Однак якщо фізично ні працівник покупця, ні вповноважена ним особа не передають товар (такої особи нема на місці завантаження), то поставити свої підписи в ТТН на переданий товар їм буде проблематично. Утім, на практиці таке оформлення іноді все ж зустрічається.

Додамо, що ст. 48 Закону № 2344 саме на вантажовідправника покладає обов'язок унести дані до ТТН (тобто оформити ТТН). Тож тут головне – кого вважати вантажовідправником, тобто тим, хто передає вантаж перевізнику.

Варто згадати визначення терміна «приймання вантажу». Це подання вантажовідправником підготовленого для відправлення вантажу та товарно-транспортних документів перевізнику з наступним навантаженням на транспортний засіб та оформлення документів про прийняття вантажу перевізником для відправлення (гл. 1 Правил № 363). Тож у цій ситуації фактично продавець передає товар перевізнику, а останній його приймає. Щоправда, можливі ситуації, коли за дорученням працівник іншого підприємства може підписати документ від імені довірителя. Тобто покупець може вповноважити працівника постачальника від імені покупця скласти ТТН, і тоді це має бути передбачено в договорі між постачальником і покупцем. Про такі випадки з практики йдеться в статті «**Як оформити довіреність на підписання ТТН та інших документів посередником, який відвантажує товар?**» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-kak-oformit-doverennost-na-podpisanie-ttn-i-drugix-dokumentov-posrednikom-otgruzhayushhim-tovar>)».

Зрозуміло, перевізником у таких ТТН має бути названо й особу, яка здійснює перевезення вантажу згідно з договором з покупцем у цій ситуації.

Наша порада. У неоднозначних ситуаціях рекомендуємо звертатися за відповідними роз'ясненнями до Мінрозвитку або врегульовувати питання складання ТТН у договорах із контрагентами.

Чи треба в ТТН вказувати замовника перевезення?

Ні, оновлена форма ТТН із додатка 7 до Правил № 363, яка чинна з 03.01.2025 (після внесення змін наказом Мінрозвитку від 14.11.2024 № 1332), не передбачає поля для зазначення замовника. Але за бажанням можна додати цей реквізит. Про це йдеться в Інформаційній довідці Мінрозвитку (<https://mindev.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/informaciina-dovidka-1-1.pdf>).

Замовником перевезення є транспортний експедитор. Чи може він виступати вантажовідправником, якщо фактично передає товар перевізнику?

Так, може, якщо його вповноважив на це клієнт.

У разі залучення експедитором до виконання його зобов'язань за договором транспортного експедирування іншої особи у відносинах з нею експедитор може виступати від свого імені або від імені клієнта.

За договором транспортного експедирування експедитор може організувати перевезення за одним товарно-транспортним документом вантажів кількох різних клієнтів, які прямують з одного пункту відправлення та/чи в один пункт призначення, **за умови, що експедитор виступає від імені всіх цих клієнтів як вантажовідправник та/чи вантажоодержувач** (ст. 9 Закону від 01.07.2004 № 1955-IV (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-transportno-ekspeditorsku-diyalnist->) «Про транспортно-експедиторську діяльність»).

Тож експедитор може передавати вантаж перевізнику, виступаючи в ролі вантажовідправника, але лише якщо на це його вповноважив сам вантажовідправник-клієнт.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-kak-oformit-doverennost-na-podpisanie-ttn-i-drugix-dokumentov-posrednikom-otgruzhayushhim-tovar>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-kak-oformit-doverennost-na-podpisanie-ttn-i-drugix-dokumentov-posrednikom-otgruzhayushhim-tovar>)

Як оформити довіреність на підписання ТТН та інших документів посередником, який відвантажує товар?

Олена Кантерман (/ua/author/Elena-Anatolevna-Kanterman)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Ситуація. Підприємство має вантаж, який зберігається на складі логістичного підприємства (далі – логіст). При продажу цього товару своїм покупцям підприємство (власник товару) оформляє **товарно-транспортну накладну** (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) як відправник вантажу, але відвантаження товару проводиться з логістичного складу, тому підписи в ТТН та інших документах про відвантаження товару ставитиме працівник логіста.

Запитання. Як оформити відносини між логістом і підприємством-вантажовідправником, щоб ні в кого (у т. ч. й у контролюючих органів) не виникало запитання, чому ТТН оформлена не працівником вантажовідправника, а працівником логіста?

Коротка відповідь. Насамперед ці питання слід прописати у договорі на надання логістичних послуг між підприємством-вантажовідправником та логістом. Як це зробити, читайте у статті.

Відвантаження товару

Розглянемо докладніше, що та як потрібно оформити сторонам договору. Але спочатку розберемося у правовій суті відносин у цій ситуації.

Логістичні послуги – один із різновидів послуг. Договір про надання послуг укладається за правилами, установленними гл. 63 **Цивільного кодексу** (<https://pravo.uteka.ua/doc/civilnij-kodeks-ukraini>) (далі – ЦК). Ні в ЦК, ні в інших нормативних актах немає визначення логістичних послуг.

Виходячи із практики, логістичні послуги є комплексом послуг, спрямованих на організацію перевезення вантажів та управління рухом товарів від постачальника до кінцевого покупця. За своєю правовою суттю такі послуги є найближчими до транспортно-експедиторських послуг, що регламентуються гл. 65 ЦК та **Законом від 01.07.2004 № 1955-IV** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-transportno-ekspeditorsku-diyalnist->) «Про транспортно-експедиторську діяльність» (далі – Закон № 1955).

За договором транспортного експедирування одна сторона (експедитор) зобов'язується за плату та за рахунок другої сторони (клієнта) виконати або організувати виконання визначених договором послуг, пов'язаних із перевезенням вантажу. Договором транспортного експедирування може бути встановлений обов'язок експедитора організувати перевезення вантажу транспортом і за маршрутом, обраним експедитором або клієнтом, зобов'язання експедитора укласти від свого імені або від імені клієнта договір перевезення вантажу, забезпечити відправлення та одержання вантажу, а також інші зобов'язання, пов'язані з перевезенням (ст. 929 ЦК).

У цій ситуації логіст організує відправлення вантажу замовника (власника вантажу). Тому такі договірні відносини цілком вписуються у поняття договору транспортного експедирування. При цьому логіст виступає **представником** замовника, оформляючи ТТН та іншу документацію на вантаж, що відправляється.

Відповідно до ст. 930 ЦК клієнт повинен видати експедитору **довіреність**, якщо вона потрібна для виконання його обов'язків.

Крім того, клієнт може доручити експедитору оформлення певних документів (**товарно-транспортної документації**) та **їх розсилку за належністю**. Це передбачено ч. 3 ст. 8 Закону № 1955.

Таким чином, у цій ситуації:

сторони повинні прописати у договорі обов'язок логіста оформляти ТТН та іншу документацію на вантаж; підприємство має надати логісту довіреність на право оформлення ТТН та інших документів.

Наявність такої умови у договорі та виданої довіреності дозволить сторонам обґрунтувати, чому в документах на вантаж стоять підписи працівників логіста, а не підприємства – власника вантажу.

Як оформити таку довіреність?

Довіреність оформляється з дотриманням правил, установлених гл. 17 ЦК «Представництво».

У нашому випадку довіреність від імені підприємства (власника вантажу) має бути видана **у простій письмовій формі** (ст. 245 ЦК). Довіреність від імені юридичної особи видається її органом або особою, уповноваженою на це установчими документами (ст. 246 ЦК). Такою особою, як правило, є керівник підприємства, який і має підписати довіреність.

У довіреності **потрібно зазначити:**

дату її видачі – без неї довіреність вважається недійсною (ч. 3 ст. 247 ЦК);
підстави для видачі довіреності (у нас – це реквізити договору, що передбачає право логіста оформляти ТТН та інші документи на вантаж);
перелік повноважень логіста, у тому числі на відвантаження товару;
перелік документів, які має право оформляти логіст.

Також у такій довіреності можна перелічити працівників логіста, які мають право підписувати документи, та навести зразки їх підписів.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-skolko-ekzempliarov-tovarno-transportnoj-nakladnoj-vypisyvat> (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-skolko-ekzempliarov-tovarno-transportnoj-nakladnoj-vypisyvat>)

Скільки примірників товарно-транспортної накладної виписувати?

Софія Гриневич (/ua/author/Sofia-Hrynevych)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

У скількох примірниках треба виписувати товарно-транспортну накладну? Якщо вантажоодержувач сам забирає вантаж, чи можна обмежитися меншою кількістю товарно-транспортних накладних? Чи можна оформити окремий примірник посереднику-експедитору? Відповімо на ці запитання.

Три примірники товарно-транспортної накладної

Профільний Закон від 05.04.2001 № 2344-III (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344) не конкретизує кількість примірників **товарно-транспортних накладних** (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН). Він лише вимагає, щоб ТТН оформлялася під час внутрішніх перевезень вантажів.

А підзаконний документ – Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені **наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363), уже уточнює необхідну кількість примірників, якщо ТТН оформляється в паперовому вигляді. Так, у п. 11.3 Правил № 363 сказано: «**Товарно-транспортну накладну на перевезення вантажів автомобільним транспортом виписує Замовник (вантажовідправник) у трьох примірниках**».

Логіка така: у всіх учасників транспортного процесу, а це – вантажовідправник, перевізник і вантажоодержувач, має залишитися свій примірник.

Вантажовідправник засвідчує підписом всі примірники ТТН (п. 11.3 Правил № 363). Приймаючи вантаж, перевізник також ставить підпис на всіх примірниках (п. 11.4 Правил № 363). Тож у вантажовідправника залишиться ТТН з двома підписами – власним і перевізника. Вантажоодержувач підписує два примірники ТТН, які йому передає перевізник під час вивантаження вантажу. Підпис вантажоодержувача говорить про прийняття ним вантажу. Один примірник залишається у вантажоодержувача, а другий забирає собі перевізник (п. 11.5 Правил № 363).

Для замовника перевезення – окремий примірник?

Ні, загальні правила цього не вимагають. Щоправда, і не забороняють. Пояснимо.

Замовником перевезення не завжди є вантажовідправник чи вантажоодержувач. Скажімо, експедитор, який організовує перевезення вантажу за дорученням клієнта (вантажоодержувача чи вантажовідправника), може бути замовником перевезення, бо саме він укладає договір із перевізником. Однак зараз не потрібно зазначати в ТТН окремо замовника та надавати йому примірник ТТН.

Тож на практиці для того, щоб і експедитор мав документ, який підтверджує перевезення, вибирають один із варіантів:

надають експедитору (замовнику) копію ТТН (в акті наданих послуг перевезення часто вказують реквізити ТТН, за якою здійснювалося перевезення);
оформляють окремий примірник ТТН для експедитора (іноді до ТТН додають реквізит «Замовник»). Зауважимо, що оформити більшу кількість примірників не заборонено.

До речі, до 12.07.2019 (до внесення змін **наказом Мінінфраструктури від 03.06.2019 № 413** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Zmin-do-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnim-transportom-v-Ukraini>)) ТТН складалася в чотирьох примірниках. Стара редакція п. 11.4 звучала так: «Товарно-транспортну накладну на перевезення вантажів автомобільним транспортом Замовник (вантажовідправник) повинен виписувати в кількості **не менше чотирьох екземплярів**».

Вантажовідправник або вантажоодержувач перевозять самостійно вантаж – можна два примірники?

Логіка каже – так, адже в кожного з учасників залишиться свій примірник. Стороннього перевізника не залучали, отже, окремий (третій) примірник не потрібен.

Але, відповідаючи на схоже запитання, Мінінфраструктури в листі від 28.05.2014 № 5615/25/10-14 зазначало: навіть якщо вантажовідправник, вантажоодержувач і замовник перевезення є однією особою, усе одно слід оформити чотири примірники ТТН (на той час вимагалася така мінімальна кількість примірників, зараз – **три**).

Однак переконані, що не буде порушенням, якщо в цій ситуації ТТН буде оформлено у двох примірниках. Кожна зі сторін отримає свій, тож що порушено? Формальні вимоги про три примірники ні на що не впливають. Хіба що можна мати запасний примірник, якщо один буде втрачено.

Один вантажовідправник і декілька вантажоодержувачів – скільки ТТН оформляти?

На кожного вантажоодержувача потрібна окрема ТТН у трьох примірниках (якщо складається в паперовій формі). Це закріплено в Правилах № 323 (див., зокрема, пп. 19.2.9, 19.4.10, пп. 20.2.9, пп. 22.7.4).

До речі, у ще одному старому листі Мінінфраструктури від 03.09.2013 № 10092/25/10-13 на схоже запитання була така відповідь: якщо одним автомобілем вантажовідправника навіть за один рейс доставляється вантаж (товар) 20–25 вантажоодержувачам (на 20–25 адрес складів або торговельних точок), то вантажовідправник повинен виписувати кожному із цих вантажоодержувачів окрему ТТН у кількості не менше ніж чотири примірники (нагадаємо, чотири примірники вимагалися до 12.07.2019, зараз – три), щонайменше два з яких (третій і четвертий) повинні бути засвідчені підписом і за потреби печаткою (штампом) вантажоодержувача.

Застосування однієї ТТН для 20–25 вантажоодержувачів є неприпустимим, оскільки вантаж (товар) поставляється різним вантажоодержувачам з різними юридичними реквізитами та адресами.

Е-ТТН – один примірник в електронному вигляді

ТТН в електронному вигляді оформлюється в одному примірнику (це оригінал), який підписують усі учасники (п. 11.1 Правил № 363): вантажовідправник – під час передання вантажу, перевізник – під час отримання для перевезення, а вантажоодержувач – під час приймання вантажу. Підписом вантажоодержувача і завершується оформлення ТТН.

Чи повинен водій мати в кабіні паперову копію е-ТТН?

Згідно з п. 11.4 Правил № 363 у разі використання е-ТТН вантажовідправник друкує, підписує і надає водію (експедитору перевізника) в одному примірнику паперову копію е-ТТН для пред'явлення особам, уповноваженим здійснювати контроль на автомобільному транспорті та у сфері безпеки дорожнього руху. Водій (експедитор перевізника) ставить на цій копії свій підпис про прийняття ним вантажу для перевезення.

Але у цього правила **є виняток**. Якщо учасник вантажних перевезень сформував е-ТТН з використанням платформи ЕДО, оператор якої добровільно приєднався до реалізації експериментального проекту з впровадження ТТН в електронній формі у сфері внутрішніх вантажних перевезень з використанням Системи е-ТТН, **паперова копія е-ТТН** для пред'явлення особам з Укртрансбезпеки **не потрібна**. Адже відповідно до п. 6 Порядку реалізації експериментального проекту з впровадження товарно-транспортної накладної в електронній формі у сфері внутрішніх вантажних перевезень, затвердженого постановою КМУ від 30.05.2024 № 629, під час реалізації експериментального проекту Укртрансбезпека здійснює визначені законодавством повноваження з перевірки ТТН в електронній формі з використанням Системи е-ТТН (див. відповідь на сайті за **посиланням** (<https://e-ttn.miu.gov.ua/faq/>)). Тобто, якщо е-ТТН формується через оператора ЕДО Системи е-ТТН (перелік таких – на сайті **е-ТТН** (<https://e-ttn.miu.gov.ua/>)), паперова копія ТТН у кабіні водія не знадобиться. Детально про особливості використання е-ТТН – у статті «**Особливості використання електронної ТТН** (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-osobennosti-ispolzovaniya-elektronnoj-ttn>)».

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-partiya-tovara-perevozitsya-v-techenie-dnya-chastyami-skolko-nuzhno-ttn-1>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-partiya-tovara-perevozitsya-v-techenie-dnya-chastyami-skolko-nuzhno-ttn-1>)

Партія товару перевозиться протягом дня частинами: скільки потрібно ТТН

Вікторія Якимашенко (/ua/author/Viktoriya-Anatolevna-YAkimashhenko)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Покупець придбав партію товару на складі постачальника. При цьому товар доставлятиметься покупцеві протягом одного дня кількома рейсами. Продавець виписав покупцю накладну та податкову накладну (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pdv-formy-blanky-114-nalogovaya-nakladnaya>) на всю партію товару одразу. В статті розповімо скільки товарно-транспортних накладних потрібно оформити – одну на всі перевезення за день або на кожне перевезення окремо

Чи обов'язкова ТТН?

Обов'язковість оформлення товарно-транспортних накладних (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-ttn>) (далі – ТТН) при перевезеннях вантажів передбачена Законом від 05.04.2001 № 2344-III (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) (далі – Закон № 2344) та Правилами перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні, затвердженими **наказом** Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 3). До речі, у додатку 7 до Правил № 363 наведено й ТТН – форма № 1-ТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-ttn>).

ТТН є єдиним документом для всіх учасників транспортного процесу (ст. 1 Закону № 2344, гл. 1 Правил № 363).

Виняток: фізособи, що здійснюють перевезення вантажу власним коштом та для власних потреб – їм ТТН не потрібно (ст. 1 Закону № 2344).

А зі ст. 48 Закону № 2344 випливає, що кожен водій транспортного засобу під час перевезення вантажу повинен мати, зокрема, ТТН чи інший передбачений законодавством документ. Такі документи він повинен пред'являти особам, уповноваженим здійснювати контроль на автомобільному транспорті та у сфері безпеки дорожнього руху, на їхню вимогу (надати працівникам Укртрансбезпеки).

Чи можна оформити одну ТТН на весь обсяг придбаного товару?

Не можна. З норм чинного законодавства можна дійти висновку, що без ТТН не обходиться жодне вантажоперевезення. Причому незалежно від того, чи власний вантаж везе суб'єкт господарювання, чи чужий згідно з договором перевезення (виключення див. вище).

Зазначимо, що **раніше – до червня 2006 року** – діяла Інструкція про порядок виготовлення, зберігання, застосування єдиної первинної транспортної документації для перевезення вантажів автомобільним транспортом та обліку транспортної роботи, затверджена **наказом Мінстату від 07.08.1996 № 228/253**

(<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Instrukcii-pro-poryadok-vigotovlennya-zberigannya-zastosuvannya-yedinoi-pervinnoi-transportnoi-dokumentacii-dlya-perevezennya-vantazhiv-avtomobilnim-transportom-ta-obliku-transportnoi-roboti>).

Відповідно до п. 2.6 цієї Інструкції при перевезенні однорідних вантажів від вантажовідправника на адресу вантажоодержувача на одну і ту ж відстань за умови забезпечення цілісності вантажу допускалося оформлення однієї ТТН на весь обсяг вантажу, перевезеного автомобілем за зміну. При цьому при оформленні проміжних їздок вантажовідправник видавав водію автомобіля талон на кожну окрему їзду. Порядок оформлення талона визначався за домовленістю між вантажовідправником та вантажоодержувачем.

Талон повинен був містити кількість вантажу, що перевозився, час роботи автомобіля та простою за кожну їзду, а також інші показники, необхідні для наступного занесення до ТТН.

Звертаємо увагу! Нині чинним законодавством не передбачено оформлення однієї ТТН на перевезення вантажу за зміну декількома їздками на одну і ту ж відстань одним маршрутом. Так дозволялося раніше..

Таким чином, ТТН необхідно оформлювати **на кожне фактичне перевезення вантажу**. При цьому у розділі ТТН «Вантажно-розвантажувальні операції» вказується час кожного окремого навантаження та розвантаження партії товару.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-forma-tovarno-transportnoj-nakladnoj-obyazatelno-li-ispolzovat-tipovuyu>
 (https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-forma-tovarno-transportnoj-nakladnoj-obyazatelno-li-ispolzovat-tipovuyu)

Форма товарно-транспортної накладної: чи обов'язково використовувати типову?

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики»
 (https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski)

З 03.01.2025 діє оновлена форма а (https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn) (далі – ТТН) для внутрішніх перевезень. Чи обов'язково використовувати форму № 1-ТН чи можна самостійно розроблену? Якщо потрібна саме типова форма, то чи можна прибрати зайві колонки в таблиці про туші тварин, якщо таких товарів немає? Чи можна роздрукувати ТТН як чек, а не у форматі А4? Е-ТТН теж складається у формі № 1-ТН? У статті ви знайдете відповіді на всі ці запитання.

Для різних вантажів – різні форми товарно-транспортних накладних

Спеціалізовані форми ТТН розроблено для конкретних видів вантажів, щоб урахувати особливості їх транспортування та забезпечити належний контроль за переміщенням таких вантажів.

Таблиця. Спеціалізовані форми ТТН для внутрішніх перевезень вантажів

Вантаж	Форма	Нормативний документ, що регулює використання та заповнення
1	2	3
Хлібобулочні вироби	№ 1-ТТН (хліб) (https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-na-otpusk-xlebobulochnyx-izdelij-forma-1-ttn-xlib)	Наказ Мінагрополітики від 06.06.2001 № 153 (https://pravo.uteka.ua/doc/pro-zatverdzhennya-specializovanoi-formi-pervinnogo-obliku-tovarno-transportnoi-nakladnoi-ta-instrukcii-pro-poryadok-zapovnennya-zastosuvannya-specializovanoi-tovarno-transportnoi-nakladnoi-na-vidpusk-xlebobulochnix-virobiv-)

Деревина	ЕО-6 (ТТН-ліс) (https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-specializirovannaya-forma-tovarno-transportnoj-nakladnoj-pri-perevozke-drevesiny-avtomobilnym-transportom-ttn-lis)	Наказ Міндовкілля від 27.09.2021 № 621
Молочна сировина	№ 1-ТН (МС) (https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-specializirovannaya-tovarnaya-nakladnaya-na-perevozku-molochnogo-syrya-forma-1-tn-ms)	Наказ Мінагрополітики від 01.12.2015 № 457 (https://pravo.uteka.ua/doc/pro-zatverdzhennya-form-pervinnogo-obliku-ta-instrukcij-shhodo-ix-zapovnennya)
Спирт	№ 1-ТН (спирт) (https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-na-peremeshhenie-spirta-etilovogo-forma-1-tn-spirt)	Наказ Мінтрансу від 28.04.2005 № 154 (https://pravo.uteka.ua/doc/pro-zatverdzhennya-instrukcii-pro-zastosuvannya-form-tovarno-transportnix-nakladnix-na-peremishhennaspirtu-etilovogo-visokooktanovix-kisnevemisnix-domishok-ta-alkogolnix-napoiv-formtovarno-transportnix-nakladnix-na-peremishhenny)
Високооктанові кисневмісні домішки	№ 1-ТН (вкд) (https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-na-peremeshhenie-vysokooktanovix-kislordsoderzhashhix-primesej-forma-1-tn-vkd)	
Алкогільні напої	№ 1-ТН (алкогольні напої) (https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-na-peremeshhenie-alkogolnyx-napitkov-forma-1-tn-alkogolni-napoi)	
Нафтопродукти	№ 1-ТТН (нафтопродукт) (https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-na-otpusk-nefteproduktov-nefti-forma-1-ttn-naftoprodukt)	Спільний наказ Мінпалива, Мінекономіки, Мінтрансу, Мінспоживполітики від 20.05.2008 № 281/171/578/155 (https://pravo.uteka.ua/doc/pro-zatverdzhennya-instrukcii-proporyadok-prijmannya-transportuvannya-zberigannya-vidpusku-ta-obliku-nafti-i-naftoproduktiv-na-pidpriyemstvax-i-organizacijax-ukraini)

Загальну форму ТТН для інших вантажів (коли спеціалізовані не використовуються), тобто № 1-ТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>), наведено в додатку 7 до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених **наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363). Якраз до неї було внесено зміни з 03.01.2025. Повторимося, ці зміни не стосуються спецвантажів, для яких використовуються окремі форми.

Типова форма товарно-транспортної накладної

Нова редакція форми ТТН стала обов'язковою для звичайних вантажів під час внутрішнього перевезення. До 03.01.2025 можна було використовувати самостійно розроблену, головне – наявність усіх обов'язкових реквізитів, установлених п. 11.1 Правил № 363. Зараз же застосовується лише форма № 1-ТН (крім спецвантажів, див. вище).

Якими можуть бути наслідки, якщо використовувати стару або самостійно розроблену форму?

Вважатиметься, що ТТН немає. Тобто наслідки такі, **як за відсутність ТТН**. Зокрема, Укртрансбезпека може накласти штраф у розмірі 17 000 грн, якщо у водія під час перевезення не буде належним чином оформленої ТТН.

На жаль, перехідного (підготовчого) періоду не було, і нова форма почала діяти відразу після затвердження – з 03.01.2025, тож підготуватися до змін не було можливості.

Схожий висновок озвучено в Інформаційній довідці (<https://mindev.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/informaciina-dovidka-1-1.pdf>) від 28.02.2025 Мінрозвитком та Укртрансбезпекою.

Чи можна додати реквізити до ТТН?

Так, це прямо дозволено п. 11.1 Правил № 363. Наприклад, можна додати поле для зазначення замовника перевезення, поле для переадресації тощо.

При цьому у верхньому кутку форми № 1-ТН не слід видаляти посилання на додаток 7 до Правил № 363, ТТН і з доданими реквізитами залишатиметься типовою.

Чи можна прибрати непотрібні реквізити?

Ні, не можна. Якщо якісь поля не заповнюються – їх прокреслюють. Таку відповідь надано в Інформаційній довідці від 28.02.2025.

Єдине, що можна прибрати, це опис полів, тобто те, що розшифровано в дужках як підказка про інформацію, яку потрібно навести в самому полі.

Чи є ТТН бланком суворого обліку?

Ні, ТТН за формою № 1-ТН не є бланком суворого обліку.

Чи можна дані про вантаж зазначити не на звороті ТТН, а роздрукувати на одному боці з шапкою?

Так, можна. Це підтверджено і в Інформаційній довідці.

Чи можна роздрукувати ТТН як чек, а не у форматі А4?

Так, безумовно. Форма ТТН не є суворим бланком, головне, щоб була наявна інформація, згадана в додатку 7 до Правил № 363.

Чи заповнюється електронна ТТН за формою додатка 7 до Правил № 363?

Так, не має значення, в якому вигляді складається ТТН (електронному чи паперовому), її форма для звичайних вантажів під час внутрішнього переміщення береться з додатка 7 до Правил № 363.

А для спецвантажів, як було зазначено вище, заповнюються спеціальні форми.

Нагадаємо, е-ТТН мають таку саму юридичну силу, як і паперові. На сьогодні використання ТТН в електронному вигляді – це право, а не обов'язок. Детально про е-ТТН – у статті «**Особливості використання електронної ТТН**» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-osobennosti-ispolzovaniya-elektronnoj-ttn>)».

Приклад оформлення товарно-транспортної накладної

Порядок заповнення ТТН для звичайних вантажів, зокрема, яка саме інформація має в ній відображатися, регулюють Закон № 2344 і Правила № 363.

Про обов'язкові реквізити ТТН читайте в статті «Обов'язкові реквізити товарно-транспортної накладної (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-obyazatelnye-rekvizity-tovarno-transportnoj-nakladnoj>)».

Покажемо, як заповнити ТТН (див. **зразок**).

Зразок. Заповнення ТТН за формою № 1-ТН

Додаток 7
до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні
(пункт 11.1 глави 11)

ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА
№ 345 « 14 » серпня 2025 року

Місце складання с-ще Гостомель Гостомельської ТГ Київської обл. Форма № 1-ТН

Автомобіль MAN TGL 12.220 4x2 BL CH, борт-тент, КА Причіп/напівпричіп _____ Вид перевезень покілометровий тариф
(марка, модель, тип, реєстраційний номер) (марка, модель, тип, реєстраційний номер)

Автомобільний перевізник Товариство з обмеженою відповідальністю «ДОР», код ЄДРПОУ 23345632 Водій Гриб Роман Петрович, 19890705-00011, ВХТ 783234
(повне найменування (прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності), код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті)) (прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності), код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті))

Вантажовідправник Фізична особа - підприємець Журак Катерина Романівна, 19940701-00023, ДРФО 3071502208
(повне найменування (прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності), код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті))

Вантажоодержувач Товариство з обмеженою відповідальністю «Квасоля», код ЄДРПОУ 95354342
(повне найменування (прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності), код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті))

Пункт навантаження Київська обл., с-ще Гостомель, вул. Лісова, 18 Пункт розвантаження Київська обл., м. Вишневе, вул. Озерна, 54
(місцезнаходження) (місцезнаходження)

кількість місць два масою брутто, т дві цілих сорок дві соти отримав водій/експедитор Гриб Роман Петрович, 19890705-00011, водій Гриб
(словами) (словами) (прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності), посада, підпис)

Відомості про транспортний засіб
(автомобіль/автопоїзд/комбінований транспортний засіб)

	<u>7,41</u>	<u>2,35</u>	<u>3,10</u>	<u>14,410</u>
	(довжина, м)	(ширина, м)	(висота, м)	(загальна вага/маса з вантажем та маса брутто, т)
Усього відпущено на загальну суму	<u>дві тисячі триста шістьдесят вісім грн 80 коп.</u>			<u>394,80 грн</u>
	(словами, з урахуванням ПДВ)			

Супровідні документи на вантаж видаткова накладна від 14.08.2025 № 456

ВІДОМОСТІ ПРО ВАНТАЖ

№ з/п	Найменування вантажу (туші, напівтуші, четвертини, відруби, шматки м'яса)* / номер контейнера; клас небезпечних речовин, до якого віднесено вантаж, у разі перевезення небезпечних вантажів	Ідентифікаційний номер тварини від якої отримано сировину*	Вид тварини*	Температурний режим транспортування*	Одиниця вимірювання	Кількість місць	Ціна без ПДВ за одиницю, грн	Загальна сума з ПДВ, грн	Вид пакування	Документи з вантажем	Маса брутто, т
1	2	3	4		5	6	7	8	9	10	11
1	Пісок річковий у мішках, 40 кг (60 мішків)	—	—	—	Мішок	2	32,90	2 368,80	Мішки на піддонах	Видаткова накладна від 14.08.2025 № 456	2,4200
2											
3											
Усього:						2	X	2 368,80	X	X	2,4200

Здав (відповідальна особа вантажовідправника)

Сокол Ігор Вікторович, комірник Сокол

(прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), посада, підпис)

Прийняв (відповідальна особа вантажоодержувача)

Павич Орест Михайлович, менеджер Павич

(прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), посада, підпис)

ВАНТАЖНО-РОЗВАНТАЖУВАЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ

Операція	Маса бруutto, т	Час (год хв)			Підпис відповідальної особи
		прибуття	вибуття	простою	
1	2	3	4	5	6
Завантаження	2,4200	08 год 10 хв	08 год 35 хв		Сокіл І. В., комірник <i>Сокіл</i>
Розвантаження	2,4200	10 год 30 хв	11 год 00 хв		Левицький К. Б., вантажник <i>Левицький</i>

* відомості заповнюються у разі перевезення туш, напівтуш, четвертин, відрубів, шматків м'яса.

** відомості заповнюються у разі перевезення харчових продуктів, які потребують дотримання температурного режиму.

Таблиця. Спеціалізовані форми ТТН для внутрішніх перевезень вантажів.doc

Завантажити

Зразок_ТТН_Форма_1_ТН.xls

Завантажити

Особливості використання електронної ТТН

Зінаїда Омельницька (/ua/author/zinaida-yakovlevna-omelnickaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики»
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

З 20.03.2025 набув чинності наказ Мінрозвитку від 27.12.2024 № 1491, яким затверджено Порядок функціонування системи електронного документообігу електронна товарно-транспортна накладна.

У статті розглянемо порядок функціонування системи обігу електронних ТТН (далі – система е-ТТН) і, зокрема, з'ясуємо, хто бере в ній участь, що потрібно для роботи з е-ТТН, чи є зараз обов'язковою е-ТТН та чи можна оформлювати ТТН у паперовому вигляді.

Як функціонує система е-ТТН?

Система е-ТТН функціонує як інформаційно-комунікаційна система, яка створена з метою реалізації єдиної державної політики електронного документообігу е-ТТН і впровадження цифровізації у сфері внутрішніх вантажних перевезень.

Портал проекту «Електронна товарно-транспортна накладна» можна знайти за **посиланням** (<https://e-ttn.miu.gov.ua/>). На порталі розміщено також інформацію про операторів електронного документообігу. Це суб'єкти господарювання, зареєстровані в установленому законом порядку на території України, які мають право на використання платформи електронного документообігу та надають доступ до неї учасникам вантажних перевезень, а також пройшли процедуру приєднання до системи е-ТТН.

Що вміє ця система, які в неї функції?

Система е-ТТН забезпечує (п. 2 розд. II Порядку № 1491):

авторизацію та підключення платформ електронного документообігу;
інформаційну взаємодію та електронний документообіг е-ТТН, коригуючих та супровідних документів між користувачами за допомогою платформ електронного документообігу в режимі реального часу;
взаємодію в режимі реального часу між усіма компонентами системи е-ТТН відповідно до їх функціонального призначення та реалізацію власних функцій кожного з компонентів системи е-ТТН;
внесення відомостей до бази даних е-ТТН про е-ТТН, коригуючі та супровідні документи;
доступ користувачів та уповноважених посадових осіб Укртрансбезпеки до е-ТТН, супровідних та коригуючих документів;

захист інформації, що обробляється в системі е-ТТН, відповідно до вимог **Закону від 05.07.1994 № 80/94-ВР** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zaxist-informacii-v-informacijno-telekomunikacijnix-sistemax>) «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах».

Інформація та документи, що розміщуються та поширюються в системі е-ТТН, **створюються українською мовою.**

Чи можна використовувати іноземну мову в документах, що розміщуються в системі е-ТТН?

У тому разі, коли використання літер і символів української мови призводить до спотворення інформації (наприклад, якщо це адреси інтернет-ресурсів, адреси електронної пошти, найменування іноземної торговельної марки і загальноприйняті міжнародні терміни тощо), можна використовуватись **латинські літери і спеціальні символи.**

Використання латинських та інших символів при написанні українських слів не допускається.

Також користувачі системи мають право використовувати печатки, але їх використання не є обов'язковим.

Яку інформацію містить база даних е-ТТН?

База даних е-ТТН міститиме таку інформацію (п. 4 розд. III Порядку № 1491):

1) дата та місце складання е-ТТН;

2) тип е-ТТН залежно від виду вантажу;

3) унікальний номер е-ТТН (UUID);

4) внутрішній номер е-ТТН;

5) статус е-ТТН;

6) набір даних про учасників вантажних перевезень, а саме:

правовий статус учасника вантажного перевезення;
для юридичних осіб – ідентифікаційний код у ЄДР, а для фізосіб-підприємців – реєстраційний номер облікової картки платника податків чи серія (за наявності) та номер паспорта (якщо фізична особа через свої релігійні переконання відмовляється від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це контролюючий орган і має відмітку в паспорті);
посада і прізвище осіб, відповідальних за здійснення господарської операції з перевезення вантажу, а також номер посвідчення водія;
інші відомості, передбачені технічними вимогами бази даних е-ТТН;

7) набір даних про транспортні засоби:

тип (вантажний, причіп/напівпричіп);
номерний знак;
країна реєстрації;

8) набір даних про маршрут:

код КАТОТТГ пункту навантаження;
код КАТОТТГ пункту розвантаження;

9) маса вантажного місця – позначається цифрами маса брутто в тоннах;

10) посилання (URL) на документ е-ТТН, що зберігається на платформі електронного документообігу.

Хто є учасниками системи е-ТТН?

Як впливає зі змісту Порядку № 1491, до функціонування системи е-ТТН залучаються такі учасники:

вантажовідправники – особи, які відправляють товар і створюють е-ТТН. Це можуть бути фізичні особи, фізособи-підприємці або юридичні особи;
перевізники – транспортні компанії, які здійснюють перевезення вантажу та підтверджують отримання та доставку товару;
вантажоодержувачі – кінцеві отримувачі товару, які повинні підтвердити факт отримання вантажу;
державні контролюючі органи – Укртрансбезпека та інші уповноважені структури, які мають доступ до перевірки інформації.

Як внести коригування до відомостей у системі е-ТТН?

Системою надається можливість **створювати коригуючі документи**, зокрема для виправлення помилок в електронних ТТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>), усунення розбіжностей.

Передбачено складання таких коригуючих документів, як (п. 9 розд. III Порядку № 1491):

- 1. Акт про відмову вантажити** – складається в разі, якщо виявлено непридатність поданого перевізником транспортного засобу, причепа, напівпричепа чи контейнера для перевезення відповідного вантажу.
- 2. Акт перевантаження** – складається в разі здійснення в процесі вантажного перевезення повного перевантаження вантажу за відповідною е-ТТН на інший транспортний засіб або зміни транспортного засобу та водія.
- 3. Акт розвантаження на проміжному складі** – складається в разі здійснення в процесі вантажного перевезення повного розвантаження вантажу, зазначеного в е-ТТН, для його тимчасового зберігання на проміжному складі за маршрутом перевезення, з подальшим завантаженням на транспортний засіб для продовження перевезення.
- 4. Акт завантаження на проміжному складі** – складається в разі завантаження вантажу, який було здано для його тимчасового зберігання на проміжному складі, на транспортний засіб для продовження перевезення цього вантажу за маршрутом перевезення.
- 5. Акт перепломбування** – складається в разі заміни пломби на спеціалізованому автомобілі, причепі (фургоні, цистерні, рефрижераторі), напівпричепі, контейнері або окремому вантажному місці.
- 6. Акт про зміну пункту призначення вантажу** – складається в разі, якщо вантажоодержувач не може прийняти вантаж у пункті розвантаження, вказаному в е-ТТН, або в процесі перевезення виникли інші обставини, що викликають потребу змінити адресу пункту розвантаження, у тому числі якщо замовник (вантажовідправник) змінив вантажоодержувача, про що надав відповідну вказівку перевізнику.
- 7. Акт розбіжностей про вантаж** – складається між вантажоодержувачем та перевізником у разі наявності таких обставин:

відхилення за масою, кількістю вантажних місць або сумою фактично доставленого вантажу та відомостями про вантаж, які зазначено в е-ТТН;
порушення або відсутність пломб на кузові автомобіля або контейнері, недотримання температурного режиму, пошкодження упаковки (тари) тощо;
наявність інших розбіжностей між вантажоодержувачем і перевізником щодо обставин, які стосуються вантажу.

- 8. Акт примусового завершення е-ТТН** – складається в разі припинення дії договору перевезення вантажу, на підставі якого створено та зареєстровано е-ТТН, з підстав, визначених договором або законодавством, якщо перевезення вантажу не було завершено.

9. Акт коригування е-ТТН – складається для виправлення помилки, допущеної в реквізитах е-ТТН.

Коригуючі документи реєструються в базі даних е-ТТН.

Чи можна скасувати створений коригуючий документ?

Користувач, який створив та зареєстрував коригуючий документ у базі даних е-ТТН, може його скасувати за необхідності, але **до того моменту, коли цей коригуючий документ буде підписано іншими учасниками вантажних перевезень.**

Зверніть увагу! Користувач, якому адресовано коригуючий документ, за наявності обставин, має право висловити незгоду зі змістом коригуючого документа шляхом зазначення підстав та причин незгоди і підписанням такого коригуючого документа.

За якою формою слід складати е-ТТН?

Система е-ТТН має доволі багато переваг: зменшення часу на оформлення документів, автоматизація процесів, також з'являється можливість відстежувати процес перевезення, можливість складати коригуючі документи, які будуть підписані відповідними учасниками. Тому багато суб'єктів господарювання вже працюють з е-ТТН.

Але залишається ще багато суб'єктів господарювання, які оформлюють паперові ТТН. Чи зможуть вони це робити і надалі?

Так, зможуть. Адже відповідних змін до **Закону від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» ще не внесено. Отже, використання е-ТТН стане обов'язковим для всіх учасників транспортного процесу тільки після внесення до цього Закону змін, згідно з якими на території України необхідно буде використовувати ТТН виключно в електронній формі.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-obyazatelnye-rekvizity-tovarno-transportnoj-nakladnoj> (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-obyazatelnye-rekvizity-tovarno-transportnoj-nakladnoj>)

Обов'язкові реквізити товарно-транспортної накладної

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Загальновідомо, що без обов'язкових реквізитів документ не має юридичної сили. Тобто він не вважається належно оформленим. Які ж реквізити обов'язково мають бути в товарно-транспортній накладній? Чи однакові реквізити встановлено для ТТН як транспортного документа та як первинного документа? Чи достатньо для цілей бухгалтерського обліку реквізитів, передбачених Законом від 16.07.1999 № 996-XIV (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-buxgalterskij-oblik-ta-finansovu-zvitnist-v-Ukraini>) (далі – Закон № 996)? Заглибимося в теорію та дамо відповіді на ці запитання.

Обов'язкові реквізити товарно-транспортної накладної за Законом № 2344

Згідно з визначенням із ст. 1 Закону від 05.04.2001 № 2344-III (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344) **товарно-транспортна накладна** (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) – це єдиний для всіх учасників транспортного процесу документ, який складається в паперовій та/або електронній формі та **містить обов'язкові реквізити, передбачені цим Законом та правилами перевезень вантажів автомобільним транспортом**.

Як бачимо, у цьому визначенні зроблено чіткий акцент на **обов'язкові реквізити**. **Зауважте, йдеться і про реквізити із Закону № 2344, і про ті, що встановлені правилами перевезень**.

Відповідно до ст. 48 Закону № 2344 обов'язковими реквізитами ТТН є:

дата і місце складання;
вантажовідправник (повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові), код платника податків згідно з ЄДРПОУ або податковий номер, реєстраційний номер облікової картки платника податків (РНОКПП) або серія та номер паспорта (для фізосіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття РНОКПП, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті);
автомобільний перевізник (повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові), код платника податків згідно з ЄДРПОУ або податковий номер, РНОКПП або серія та номер паспорта (для фізосіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття РНОКПП, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті), прізвище, ім'я, по батькові водія та номер його посвідчення;

вантажоодержувач (повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові), код платника податків згідно з ЄДРПОУ або податковий номер, РНОКПП або серія та номер паспорта (для фізосіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття РНОКПП, повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті);

транспортний засіб (марка, модель, тип, реєстраційний номер автомобіля, причепа/напівпричепа), його параметри із зазначенням довжини, ширини, висоти, загальної ваги, у тому числі з вантажем, та маси брутто; пункти завантаження і розвантаження.

Цей перелік обов'язкових реквізитів ТТН є вичерпним.

Розглянемо типові запитання, які виникають під час заповнення цих реквізитів.

Яка інформація про вантажовідправника, вантажоодержувача та перевізника наводиться в ТТН?

Усе залежить від того, хто ними є – фізособа чи юрособа.

Зверніть увагу! Щодо вантажовідправника, перевізника та вантажоодержувача (іншими словами, учасників транспортного процесу) ст. 48 Закону № 2344 чітко вимагає вказати:

для юросіб – код ЄДРПОУ та повне (!) найменування, тобто скорочене – не варіант. На цьому наполягає і Мінрозвитку в Інформаційній довідці (<https://mindev.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/informaciina-dovidka-1-1.pdf>) щодо заповнення нової форми товарно-транспортної накладної. Тобто «Товариство з обмеженою відповідальністю «Колосок», а не «ТОВ «Колосок». Розуміємо, що це не буде помилкою, яка заважає ідентифікувати підприємство, адже буде ще й код ЄДРПОУ, але зайві питання можливі. Та й що буде, якщо вказати скорочену назву, Мінрозвитку в Інформаційній довідці не повідомило;

для фізосіб – РНОКПП (ІПН) (і лише якщо від нього відмовилися через релігійні переконання і щодо цього є відмітка в паспорті, тоді серію та номер паспорта) та ПІБ. Не ініціали чи лише прізвище, а повністю прізвище, ім'я, по батькові. До речі, серед обов'язкових реквізитів ТТН немає номера з демографічного реєстру фізосіб, але про нього згадується в описі цих полів у **формі № 1-ТН** (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) з додатка 7 до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених **наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363** (<https://pravo.uteka.ua/doc/pro-zatverdzhennya-pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-ukraini>) (далі – Правила № 363). Детально про це – у статті «**Чи обов'язково зазначати в ТТН номер з демографічного реєстру?**» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-obyazatelno-li-ukazyvat-v-ttn-nomer-iz-demograficheskogo-reestra>)).

Які дані про водія зазначаються в ТТН?

Для водія вказується **ПІБ і номер його посвідчення**. Підкреслимо: не ініціали чи лише прізвище, а повністю прізвище, ім'я, по батькові. Окрім того, Правила № 363 в описі цього поля згадують й про номери з демографічного реєстру фізосіб (див. статтю «**Чи обов'язково зазначати в ТТН номер з демографічного реєстру?**» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-obyazatelno-li-ukazyvat-v-ttn-nomer-iz-demograficheskogo-reestra>))). А ось наводити РНОКПП водія не потрібно.

Що є місцем складання ТТН – лише населений пункт чи й район та область? Чи взагалі повна адреса з номером будинку (офісу)?

У полі «Місце складання» ТТН **слід вказати не адресу, а тільки найменування населеного пункту з КАТОТТГ**. Мінрозвитку наводить приклад: «с-ще Гостомель Гостомельської ТГ Київської обл.». Детально про цей реквізит – у статті «**Місце складання ТТН: як правильно вказати?**» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-mesto-sostavleniya-ttn-kak-pravilno-ukazat>)).

Як зазначати місце навантаження та розвантаження?

Тут вказується **повна адреса**. Адже потрібні чіткі інструкції щодо місця, де завантажуватиметься та розвантажуватиметься машина. Про це – у статті «**Чи може місце навантаження не збігатися з адресою**

продавця? (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-mozhet-li-mesto-pogruzki-ne-sovpadat-s-adresom-prodavca>)).

Які відомості про транспортний засіб вказуються в ТТН?

У ТТН прописуються:

марка, модель, тип, реєстраційний номер автомобіля, причепа/напівпричепа (окремо для авто і окремо для причепа/напівпричепа);
параметри із зазначенням довжини, ширини, висоти. У підказках щодо заповнення цього поля у формі № 1-ТН – у метрах (до зміни форми, до 03.01.2025, зазначали в міліметрах). Параметри всього составу (тобто разом із причепом/напівпричепом) – максимальна висота, ширина і загальна довжина;
загальна вага, у тому числі з вантажем, та маса брутто. Мінрозвитку стверджує, що достатньо однієї цифри – ваги транспортного засобу разом з вантажем (у пакуванні – тобто брутто) за конкретною ТТН. Про це – у статті **«Вага (маса) вантажу та транспортного засобу в ТТН: як зазначати?»** (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-ves-massa-gruza-i-transportnogo-sredstva-v-ttn-kak-ukazyvat>)).

Як бачимо, інших реквізитів ст. 48 Закону № 2344 не згадує, а їх перелік є вичерпним. Але не поспішаймо з висновками. Адже, безсумнівно, мають бути підписи відповідальних осіб, які передали вантаж перевізнику та від нього прийняли. І не лише їх підписи, а й посада та прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності). Вагу самого вантажу теж потрібно зазначити (зокрема, у шапці – словами в тоннах). Чи лише це? Про це нижче.

Реквізити товарно-транспортної накладної за Правилами № 363

Згідно з визначенням із ст. 1 Закону № 2344 у ТТН мають також бути реквізити, яких вимагають правила перевезень. Звісно, у кожного вантажу вони свої. Адже є спеціальні ТТН для перевезення молока, хлібобулочних виробів, алкоголю тощо, і правила їх заповнення регулюють окремі документи. А для звичайних вантажів для внутрішніх перевезень використовується форма з додатка 7 до Правил № 363. І якщо до 03.01.2025 можна було застосовувати власну форму – головне, щоб були реквізити, передбачені п. 11.1 цих Правил, то зараз у цій нормі лише лаконічна фраза: **«Основним документом на перевезення вантажів є товарно-транспортна накладна, яка містить *всі обов'язкові реквізити, визначені Законом України «Про автомобільний транспорт», форму якої наведено в додатку 7 до цих Правил.*»** Тобто щодо реквізитів він відсилає до Закону № 2344. І лише для деяких видів вантажів вказується на необхідність додаткової інформації:

- у разі виробництва та/або введення в обіг сировини, отриманої в результаті забою сільськогосподарських тварин (парнокопитних та інших копитних), **ТТН має містити** відомості про ідентифікацію тварин, що підтверджують зв'язок між тушами, напівтушами, четвертинами, відрубками та шматками м'яса і твариною або групою тварин, від яких їх було отримано (п. 11.1);
- у разі перевезення харчових продуктів тваринного походження ТТН має містити відомості про умови їх зберігання (температурний режим) (п. 11.1);
- у разі перевезення швидкопсувних вантажів вантажовідправник має додати до ТТН посвідчення про якість або сертифікат. Відомості про ці документи обов'язково зазначаються в ТТН (п. 29.8).

Окрім того, про необхідність зазначення ваги, кількості місць (якщо вантаж перевозиться не насипом) і пакування йдеться в п. 10.12, 10.13 і 18.12 Правил № 363.

І тут є деякі неув'язки. Адже **в самій формі з додатка 7 до Правил № 363 наведено ширше коло реквізитів, ніж ті, що вимагає ст. 48 Закону № 2344**. І виникає дилема: чи є вони всі обов'язковими? Вважаємо, що лише реквізити зі ст. 48 Закону № 2344 є обов'язковими!

Однак, схоже, Мінрозвитку іншої думки. В **Інформаційній довідці** на запитання *«Чи всі поля обов'язкові до заповнення?»* відповіли так: *«Всі. Крім тих, які неможливо заповнити у зв'язку зі специфікою вантажу (наприклад: при перевезенні зерна – кількість місць або вид пакування заповнити немає можливості. Якщо перевозити автомобілі, то температурний режим та відомості про ідентифікацію тварин заповнювати не потрібно)»*.

А на запитання «Чи має бути обов'язково ціна та загальна сума з ПДВ?» знаходимо відповідь: «Заповнювати не обов'язково» (див. **Інформаційну довідку**).

Важливо! Додавати реквізити можна, а ось прибирати – ні, навіть якщо їх не заповнюють через специфіку вантажу (п. 11.1 Правил № 363; **Інформаційна довідка**).

Чи обов'язково ставити печатку на ТТН?

Ні, печатка не є обов'язковою. Її можна ставити за бажанням. Це підтвердило і Мінрозвитку в **Інформаційній довідці**.

Чи обов'язкові підписи водія і відповідальних осіб вантажовідправника та вантажоодержувача?

Так. Е-ТТН підписується за допомогою електронного підпису водія та/або експедитора, відповідальних осіб вантажовідправника, вантажоодержувача (п. 11.1 Правил № 363).

Щоб не було плутанини в термінах, уточнимо, що **експедитор транспортний – це працівник**, який забезпечує виконання комплексу операцій транспортно-експедиторського обслуговування під час перевезення вантажів (абзац восьмий гл. 1 Правил № 363). Тобто це не суб'єкт господарювання, який надає послуги з організації перевезення, а саме працівник, який супроводжує вантаж. За домовленістю сторін водій може виконувати обов'язки супровідника вантажів (експедитора) (п. 10.10 Правил № 363).

Також установлено **чіткі правила підписання паперової ТТН**:

замовник (вантажовідправник) засвідчує підписом усі примірники ТТН (п. 11.3 Правил № 363). У нього залишиться один примірник, де буде його підпис і підпис перевізника (водія чи/та експедитора). До речі, треба вказати посаду того, хто саме підписує – водій чи/та експедитор; після прийняття вантажу згідно з ТТН водій (експедитор) підписує всі її примірники (п. 11.4 Правил № 363); примірник, підписаний вантажоодержувачем, передається перевізнику (п. 11.4 Правил № 363).

Обов'язкові реквізити за Законом № 996

Для того щоб документ вважався первинним, у ньому мають бути всі обов'язкові реквізити, установлені ч. 2 ст. 9 Закону № 996. Саме ці реквізити важливі з позиції бухгалтерії та оподаткування. Наприклад, якщо на підставі ТТН оприбутковуються чи списуються запаси. Адже ТТН може використовуватися для цілей обліку.

Неістотні недоліки в ТТН як **первинному документі**, що містить відомості про господарську операцію, не є підставою для невизнання такої операції за умови, що ці недоліки не перешкоджають ідентифікації особи, яка брала участь у її здійсненні, накладна містить дату складання, назву підприємства, від імені якого складено документ, зміст та обсяг господарської операції тощо. Інші реквізити ТТН, віднесені Законом № 2344 та Правилами № 363 до обов'язкових, – не обліково-податкового характеру.

Висновки

Перелік реквізитів ТТН, передбачених Законом № 2344 і Правилами № 363 (їх перевіряє Укртрансбезпека), ширший за той, що визначено Законом № 996 для первинного документа (тобто як документа для бухгалтерії). І для різних цілей (як транспортного, перевізного документа та як первинного документа для бухгалтерії) установлено різні вимоги до обов'язкових реквізитів. Однак попереджаємо: якщо податківці побачать помилки чи неув'язки в ТТН або незаповнений реквізит, у них може виникнути сумнів у реальності операції.

Місце складання ТТН: як правильно вказати?

Олена Кушина (/ua/author/Elena-Kushina)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Мінрозвитку наказом від 14.11.2024 № 1332 (<https://pravo.uteka.ua/doc/deyaki-pitannya-bronyuvannya-vijskovozyobov'язanix-na-period-mobilizacii-ta-na-voyennij-chas-1>), який набув чинності з 03.01.2025, затвердило Зміни до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363), а також виклало в новій редакції форму ТТН із додатка 7 до цих Правил. Певна річ, нова форма основного документа, на підставі якого виконуються вантажні перевезення, породила багато запитань. Деякі з них стосуються заповнення такого обов'язкового реквізиту ТТН, як «Місце складання». Що тут треба вказати? Повну адресу чи лише населений пункт? Вказувати область і територіальну громаду чи можна без цього? Чи мають збігатися місце складання і місце навантаження? У статті ви знайдете відповіді на ці запитання.

Місце складання – обов'язковий реквізит ТТН

Нагадаємо, згідно зі ст. 48 Закону від 05.04.2001 № 2344-III (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344) місце складання ТТН є обов'язковим реквізитом. Без нього ТТН можуть не визнати. Тобто при перевірці на дорозі Укртрансбезпекою ТТН вважатиметься оформленою з порушенням вимог Закону № 2344.

Рекомендації Мінрозвитку щодо заповнення реквізиту ТТН «Місце складання»

На початку 2025 року з'явилася нова форма ТТН. Про те, як її заповнювати, Мінрозвитку роз'яснило в Інформаційній довідці, яку розмістило 23.01.2025 на своєму сайті (https://mtu.gov.ua/files/ТТН_відповіді%20на%20запитання%20.pdf). Оскільки вал запитань від учасників автомобільних перевезень, які не отримали відповіді на свої запитання, не зменшувався, 28.02.2025 Мінрозвитку оновило цю Інформаційну довідку (<https://mindev.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/informaciina-dovidka-1-1.pdf>). Саме тут, зокрема, міститься відповідь на запитання, що вказувати в полі ТТН «Місце складання» – тільки назву населеного пункту чи всю адресу повністю.

Так ось. Мінрозвитку вважає, що в цьому полі слід наводити інформацію, що відповідає **найменуванню населеного пункту** згідно з Національним стандартом «Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. ДСТУ 4163:2020

(<https://pravo.uteka.ua/doc/vimogi-do-oformlennya-dokumentivdstu-41632020>), прийнятим наказом ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 01.02.2020 № 144 (далі – ДСТУ 4163:2020).

Цей стандарт набув чинності з 01.09.2021, хоча насправді став обов'язковим лише з 27.04.2022, після внесення змін до Правил організації діловодства та архівного зберігання документів, затверджених **наказом Мін'юсту від 18.06.2015 № 1000/5** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-organizacii-dilovodstva-ta-arxivnogozberigannya-dokumentiv-u-derzhavnix-organax-organax-miscevogosamovryaduvannya-na-pidpriyemstvax-v-ustanovax-i-organizaciyax>). Дія ДСТУ 4163:2020 поширюється на організаційно-розпорядчі документи незалежно від носія інформації, а саме: на організаційні (положення, статuti, посадові інструкції, штатні розписи тощо); розпорядчі (постанови, рішення, накази, розпорядження); інформаційно-аналітичні (акти, довідки, доповідні та пояснювальні записки, службові листи тощо) документи, створювані в результаті діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, установ, підприємств, організацій та інших юросіб незалежно від їхнього функціонально-цільового призначення, рівня і масштабу діяльності та форми власності. Від себе додамо, що фізособам-підприємцям при оформленні ТТН теж слід орієнтуватися на ДСТУ 4163:2020.

У п. 5.13 розд. 5 «Вимоги до змісту та розташування реквізитів документів» ДСТУ 4163:2020 зазначено, що місце складання документів має відповідати найменуванню населеного пункту згідно з Класифікатором об'єктів адміністративно-територіального устрою ДК 014-97, затвердженим наказом Держстандарту від 31.10.1997 № 659. Проте ця вимога наразі застосовуватися не може, адже Мінекономіки наказом від 07.11.2023 № 16662 скасувало цей Класифікатор. Натомість діє всім знайомий Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад, затверджений **наказом Мінрозвитку від 26.11.2020 № 290** (<https://pravo.uteka.ua/doc/pro-zatverdzhennya-kodifikatora-administrativno-teritorialnix-odinic-ta-teritorij-teritorialnix-gromad>) (далі – КАТОТТГ). Саме на нього і посилається Мінрозвитку у своїй Інформаційній довідці.

Звертаємо увагу! У полі «Місце складання» ТТН слід указати не адресу, а тільки найменування населеного пункту з КАТОТТГ. Мінрозвитку наводить приклад: «с-ще Гостомель Гостомельської ТГ Київської обл.».

Алгоритм та приклади заповнення реквізиту ТТН «Місце складання»

Якщо орієнтуватися на цей приклад Мінрозвитку, то треба поділити код із КАТОТТГ на окремі рівні для зазначення населеного пункту (у Кодифікаторі це перший, другий, третій і четвертий) і розташувати їх так:

почати з четвертого рівня – місто, селище, село (населений пункт), у КАТОТТГ це категорії «М» (місто), «Х» (селище), «С» (село);
потім третій рівень – територіальна громада, тобто категорія «Н»;
далі другий рівень – район в Автономній Республіці Крим, області, тобто категорія «Р»;
і нарешті перший рівень – Автономна Республіка Крим, область, місто, що має спеціальний статус, відповідно категорії «О» і «К».

Якщо вже доходити до району в місті (в основному в місті, що має спеціальний статус, наприклад, Київ), то на першому місці має бути додатковий рівень – назва цього району.

Наведемо приклади заповнення поля «Місце складання» ТТН:

«м. Біла Церква Білоцерківської ТГ Білоцерківського р-ну Київської обл.»;
«с. Новотроїцьке Андріївської ТГ Бердянського р-ну Запорізької обл.».

До речі, у прикладі з оновленої Інформаційної довідки другий рівень «район в області» не зазначено. Проте наявність в назві населеного пункту **всіх рівнів** зайвим не буде. Усі вони є в наших прикладах.

Якщо населеним пунктом є Київ, достатньо написати, що місце складання ТТН – «м. Київ». Найбільш прискіпливим можна запропонувати таке словосполучення, як, наприклад, «Голосіївський р-н, м. Київ».

На нашу думку, не треба орієнтуватися на вказівку з ДСТУ 4163:2020 щодо незастосування скорочення «м.» для столиці України – Києва. Це скорочення зайвим теж не буде (чому – див. нижче).

Місце складання вказували не так, як рекомендує Мінрозвитку: які наслідки?

Уявімо, що під час заповнення ТТН у реквізиті «Місце складання» проставлявся лише населений пункт, наприклад, «м. Славути». Тобто без зазначення територіальної громади, району, області. Чи буде це проблемою?

Вважаємо, що така ТТН є належним чином оформленою і лише на цій підставі визнати її недійсною не можна. Пояснимо чому:

по-перше, ні Закон № 2344, ні Правила № 363 не розкривають, як потрібно вказувати місце складання;
по-друге, раніше Мінфін, говорячи про місце складання первинних документів, хотів бачити саме населений пункт, а в разі складання документа за межами населеного пункту, в місці, де здійснено господарську операцію, пропонував зазначати відповідну адміністративно-територіальну одиницю (див. лист від 26.08.2011 № 31-08420-07-25/21247). І хоча Мінфін не є органом, який трактує заповнення ТТН, та аналогію можна проводити;
по-третє, навіть із назви населеного пункту можна достовірно визначити місце складання ТТН. Адже єдине місто в Україні з такою назвою розташоване в Шепетівському районі Хмельницької області. Щоправда, з такою ж назвою є село у Віньковецькій селищній громаді Хмельницького району Хмельницької області.

Однак припустимо, що вказано просто «с. Соснівка». Таких назв у різних областях України більше ніж три десятки. Тож ідентифікувати місце складання буде важко. Крім того, якщо вказати, що місцем складання є просто «Київ», а не «м. Київ», то також може бути плутанина. Адже є с. Київ Прибузької ТГ Вознесенського р-ну Миколаївської області.

Переконані, що для податкових цілей це не може стати проблемою і нести якісь ризики. Бо для виконання функцій облікового документа головне, щоб він мав усі обов'язкові реквізити, передбачені ст. 9 **Закону від 16.07.1999 № 996-XIV** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-buxgalterskij-oblik-ta-finsanovu--zvitnist-v-Ukraini>) «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (місця складання серед них немає). А ось для функції транспортного документа (а це перевіряє Укртрансбезпека на дорозі) таке зазначення місця складання ТТН може нести потенційний ризик.

Чи можна дописати від руки територіальну громаду, район та область, а населений пункт надрукувати?

Безсумнівно, змішаний спосіб заповнення паперових ТТН допустимий. Це підтверджує і Мінрозвитку. А ось в е-ТТН дописати вже не вдасться.

Чи має місце складання ТТН збігатися з місцем навантаження?

Ні, не обов'язково. Тут варто згадати, що таке взагалі місце складання. Це місце, де оформлюється і виписується документ. Якщо це місце відправлення вантажу, тобто той же населений пункт, де відбувається навантаження, то ці реквізити збігатимуться. Тільки для місця навантаження вказується повна адреса.

Зазвичай у місці навантаження і складається ТТН, бо відомо, яка машина доставляє вантаж, який водій працює і т. д., тому ці дані вносяться на місці.

Але трапляються випадки, коли документ складається в одному місці, наприклад в офісі, а навантаження відбувається за іншою адресою. Наприклад, ТТН складається в офісі в Києві, а пунктом навантаження може бути будь-яке інше місто, де фактично товар навантажується на автотransпортний засіб, наприклад, у Боярці. Це не буде порушенням. Адже якби ці реквізити завжди збігалися, то не було б сенсу відображати їх окремо в ТТН.

Звертаємо увагу! Місце складання ТТН не обов'язково має збігатися з пунктом навантаження.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-obyazatelno-li-ukazyvat-v-ttn-nomer-iz-demograficheskogo-reestra>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-obyazatelno-li-ukazyvat-v-ttn-nomer-iz-demograficheskogo-reestra>)

Чи обов'язково зазначати в ТТН номер з демографічного реєстру?

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Із запровадженням з 03.01.2025 нової форми товарно-транспортної накладної (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) виникає чимало запитань. Адже власна форма ТТН уже не підходить. Треба використовувати саме типову форму, хіба що дозволено додати реквізити (але не видаляти наявні).

У статті далі ми зацентруємо увагу лише на одному з реквізитів – номері з демографічного реєстру для фізособи (водія, вантажовідправника, вантажоодержувача чи перевізника, якщо вони є фізособами чи ФОП), зокрема:

Чи обов'язково зазначати в ТТН цей номер?

Чи є він обов'язковим реквізитом, чи без нього можна обійтися?

З яких документів можна довідатися про номер фізособи з демографічного реєстру?

Обов'язкові реквізити товарно-транспортної накладної

Ще раз зауважимо, що з 03.01.2025 запроваджено нову форму ТТН (форма № 1-ТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>)) з додатка 7 до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>), далі – Правила № 363).

Обов'язкові реквізити ТТН перелічено у ст. 48 **Закону від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344). Ними є:

дата і місце складання;

вантажовідправник (повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові), код платника податків згідно з ЄДРПОУ або податковий номер, реєстраційний номер облікової картки платника податків чи серія та номер паспорта (для фізосіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті); автомобільний перевізник (повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові), код платника податків згідно з ЄДРПОУ або податковий номер, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію та номер

паспорта (для фізосіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті), прізвище, ім'я, по батькові водія та номер його посвідчення;
вантажоодержувач (повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові), код платника податків згідно з ЄДРПОУ або податковий номер, реєстраційний номер облікової картки платника податків чи серія та номер паспорта (для фізосіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті);
транспортний засіб (марка, модель, тип, реєстраційний номер автомобіля, причепа/напівпричепа), його параметри із зазначенням довжини, ширини, висоти, загальної ваги, у тому числі з вантажем, та маси брутто; пункти завантаження і розвантаження.

Важливо! Серед обов'язкових реквізитів ТТН немає номера з демографічного реєстру фізосіб.

Перелік обов'язкових реквізитів ТТН, наведений у ст. 48 Закону № 2344, є вичерпним.

Але за визначенням самого поняття ТТН, наведеним у ст. 1 Закону № 2344, для того щоб вона була чинною саме як транспортний документ для перевезення вантажів і вважалася ТТН у розумінні Закону № 2344, у ній мають бути всі обов'язкові **реквізити із Закону № 2344 та Правил перевезень!** Дослівно:

*«Товарно-транспортна накладна – єдиний для всіх учасників транспортного процесу (крім фізичних осіб, які здійснюють перевезення вантажу за рахунок власних коштів та для власних потреб) документ, <...> який складається у паперовій та/або електронній формі та містить **обов'язкові реквізити, передбачені цим Законом та правилами перевезень вантажів автомобільним транспортом**».*

Тож треба дивитися ще й на реквізити, які вимагають Правила перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджені **наказом Мінтранспорту від 14.10.1997 № 363** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>). І тут є деякі неув'язки. Адже в п. 11.1 гл. 11 сказано, що «Основним документом на перевезення вантажів є товарно-транспортна накладна, яка містить **всі обов'язкові реквізити, визначені Законом** України «Про автомобільний транспорт», форму якої наведено в додатку 7 до цих Правил». Тобто щодо реквізитів він відсилає до Закону № 2344. Однак у самій формі з додатка 7 до цих Правил наведено ширше коло реквізитів. Ось тут і дилема: чи є вони всі обов'язковими? Вважаємо, що лише ті реквізити, які наведено у ст. 48 Закону № 2344, є обов'язковими!

Номер з демографічного реєстру у формі № 1-ТН

Після внесення змін до форми ТТН згідно з **наказом Мінрозвитку громад та територій від 14.11.2024 № 1332 (чинний з 03.01.2025)** у розшифровці до заповнення реквізитів форми № 1-ТН йдеться про «**унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності)**» щодо:

автомобільного перевізника, вантажовідправника, вантажоодержувача (звісно, якщо це фізособа чи ФОП);
водія;
водія/експедитора.

Раніше не вимагалось дотримуватися форми з додатка 7 до Правил № 363 (головне – щоб були обов'язкові реквізити). Із 03.01.2025 ця форма стала обов'язковою, видаляти реквізити не можна, дозволено лише додавати.

У формі № 1-ТН кольором виділимо ці реквізити, щоб продемонструвати наочно, де згадано номер з демографічного реєстру.

Фрагмент форми № 1-ТН з додатка 7 до Правил № 363 (з 03.01.2025)

<...>

ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНА НАКЛАДНА		
№ _____ « _____ » 20__ року		
Місце складання _____	Форма № 1-ТН	
Автомобіль _____ (марка, модель, тип, реєстраційний номер)	Причіп/напівпричіп _____ (марка, модель, тип, реєстраційний номер)	Вид перевезень _____
Автомобільний перевізник _____		Водій _____
(повне найменування (прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності) , код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті))		(прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності) , номер посвідчення водія)
Вантажовідправник _____		
(повне найменування (прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності) , код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті))		
Вантажоодержувач _____		
(повне найменування (прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності) , код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер (реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта громадянина України (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті))		
Пункт навантаження _____ (місцезнаходження)	Пункт розвантаження _____ (місцезнаходження)	
кількість місць _____ (словами)	масою бруто, т _____ (словами)	отримав водій/експедитор _____ (прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності) , посада, підпис)

<...>

Чи треба зазначати в ТТН номер з демографічного реєстру?

Вважаємо, що його можна і не зазначати, оскільки це не обов'язковий реквізит ТТН за ст. 48 Закону № 2344. Проте **застерегаємо**, що його відсутність у ТТН щодо учасників транспортного процесу, які є фізособами, може спричинити податкові ризики. Адже доволі часто податківці, не знайшовши якийсь із реквізитів у ТТН, визнають її недійсною, а операцію – безтоварною. І в суді доводиться відстоювати, що це не суттєва інформація, відсутність якої не заважає ідентифікувати операцію, учасників транспортного процесу тощо... Поки що роз'яснень із цього питання саме від податківців не було, однак є від Мінрозвитку. І зважаючи на них, підозрюємо, що і податківці, і Укртрансбезпеки будуть прискіпчиві до наявності цієї інформації в ТТН.

Яка позиція Мінрозвитку щодо зазначення у ТТН номера з демографічного реєстру?

Мінрозвитку на запитання: «*Чи є обов'язковою вимога заповнення граф ТТН, які позначені коментарем «за наявності», якщо відповідна інформація відсутня? Чи потрібно додатково зазначати у формі ТТН будь-які позначки або вказівки у випадках, коли поле, позначене коментарем «за наявності», залишається порожнім через відсутність відповідної інформації?»*», - відповіло: «*Ні. Графи заповнюються у разі наявності такої інформації*» (див. новину «Заповнення ТТН: відповіді на поширені запитання (<https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-zapolnenie-ttn-otvety-na-chasto-zadavaemye-voprosy>)» та інформацію на сайті Мінрозвитку (<https://mtu.gov.ua/files/ІНФОРМАЦІЙНА%20ДОВІДКА%201.pdf>)).

Чи буде порушенням, якщо у водія є унікальний номер запису в Єдиному демографічному реєстрі, але його не зазначено в ТТН?

У відповіді № 14 (https://mtu.gov.ua/files/ТТН_відповіді%20на%20запитання%20.pdf) на таке запитання Інформаційної довідки щодо заповнення нової форми товарно-транспортної накладної Мінрозвитку зазначило: «*Унікальний номер запису в Єдиному демографічному реєстрі вказується у разі наявності*». І на жаль, чітко не відповіло, є це порушенням чи ні. А від цього залежить, чи зможе Укртрансбезпеки оштрафувати на 17 000 грн за ТТН, оформлену без якогось обов'язкового реквізиту (штраф як за відсутність

належним чином оформленої ТТН (див. новину «Недоліки в заповненні ТТН рівноцінні її відсутності – Верховний Суд (<https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-nedostatki-v-zapolnenii-ttn-ravnocenny-ee-otsutstviyu-%e2%80%93-verhovnyj-sud>)»).

Вважаємо, що про порушення не можна говорити, бо цей реквізит не є обов'язковим за Законом № 2344.

Однак, раз Мінрозвитку дотримується позиції – «є номер у демографічному реєстрі, то його треба вказувати», вочевидь і податківці, і Укртрансбезпека цю позицію візьмуть як аксіому.

Що розуміти «за наявності» номера у демографічному реєстрі: номер такий існує чи цей номер відомий стороні, яка заповнює ТТН?

Найімовірніше, сприйматимуть «за наявності», як існування номера в Єдиному демографічному реєстрі як такого. Адже як довести, що про цей номер не знав, не було інформації... Щоправда, мають цей номер не всі фізособи, а лише ті, хто оформляв біометричні документи, зокрема ID чи закордонний паспорт. Про це – далі.

Унікальний номер запису в ЄДДР: що це та де шукати

Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (УНЗР) – це цифровий, незмінний ідентифікатор людини, який допомагає швидко та достовірно встановити особу. Він складається з послідовності восьми та п'яти цифр, розділених символом «-». Перші вісім цифр – це дата народження особи у форматі: рік народження, місяць та дата. Далі йде чотиризначний код від 0001 до 9999 (для чоловіків код непарний і розпочинається з цифри – 0001, для жінок – парний – 0002). Остання цифра – контрольна та унікальна. Для її обчислення використовується метод розрахунку контрольних цифр у машинозчитуваній зоні паспортів за спеціальною формулою (див. новину **Державної міграційної служби** (<https://mvs.gov.ua/news/unikalnii-nomer-zapisu-v-jeddr-shho-ce-ta-de-sukati#:~:text=Унікальний%20номер%20запису%20в%20Єдиному,швидко%20та%20достовірно%20встановити%20особу>) на сайті МВС від 14.11.2023).

Зауважимо: УНЗР присвоюється під час оформлення одного з біометричних документів: чи то ID-картка, чи то паспорт громадянина України для виїзду за кордон.

УНЗР є незмінним протягом усього життя (не змінюється в разі зміни прізвища, імені або будь-яких інших відомостей).

Де знайти номер з демографічного реєстру?

У вільному доступі немає такого реєстру.

Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі зазначено **на титульному боці ID-картки праворуч знизу (над номером паспорта)** (див. **рис. нижче** та новину **УДМС у Полтавській області** від 01.01.2024 (<https://horol.com.ua/news/scho-take-unikalnij-nomer-zapisu-v-jeddr-migratsijna-sluzhba-poltavschini-vidpovidaje-na-aktualne-zapitannja-vid-gromadjan>); новину **ГУ ДМС у Донецькій області** від 14.11.2023 (<https://dmsu.gov.ua/news/region/15214.html>); та новину **Управління ДМС у Херсонській області** від 25.11.2019 (<https://dmsu.gov.ua/news/region/6128.html>)).

У закордонному паспорті громадянина України УНЗР міститься на сторінці з фотографією особи в полі «Запис № / Record №». УНЗР має формат XXXXXXXX-XXXXX (перші вісім цифр є датою народження особи у форматі рік/місяць/день).

Та **у посвідченні водія нового зразка** (видається з 26 грудня 2023 року) – див. за **посиланням** (<https://hsc.gov.ua/index/poslugi/vidacha-posvidchennya-vodiya/zrazki-ukrayinskih-posvidchen-vodiya/>) зразок такого посвідчення.

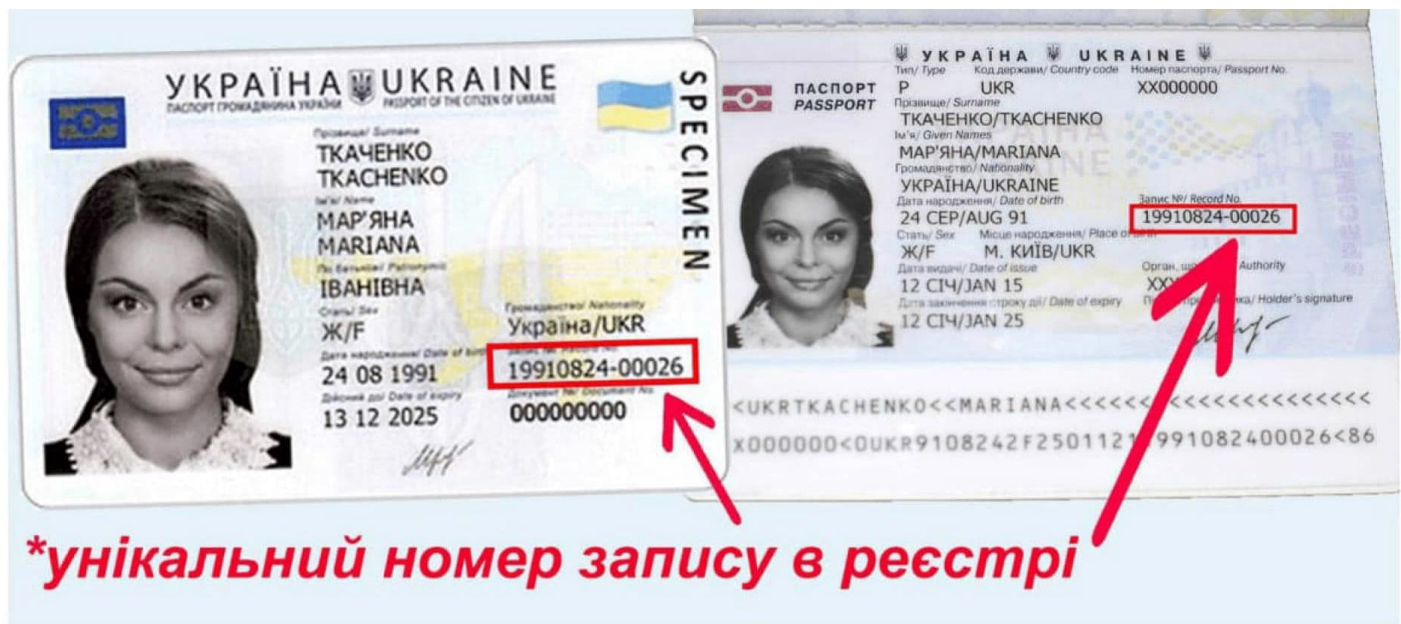

Рис. Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі на ID-картці та закордонному біометричному паспорті.

Як фізособа може довідатися про свій УНЗР, якщо втратила біометричний документ?

Якщо фізособа раптом втратила біометричний документ, то відомості щодо свого УНЗР вона може отримати у формі Довідки за заявою, особисто або законним представником, у будь-якому підрозділі міграційної служби. Ця послуга надається протягом 3 робочих днів (див. **новину Управління ДМС у Чернівецькій області від 19.09.2024** (<https://hlyboka-gromada.gov.ua/news/1726733583/>)).

Отримання такої довідки є безоплатним (код послуги 02267). Детально про це – див. **на сайті Дія** (https://guide.diaa.gov.ua/view/vydacha-dovidky-pro-vnesennia-vidomostei-do-iedynoho-derzhavnoho-demohrafichnoho-reiestru-d51fcb55-1028-42b7-acd0-2e18f683a952#:~:text=Кожна%20особа%2C%20персональні%20дані%20якої,про%20внесення%20інформації%20до%20Реєстру.))).

До речі, віднедавна внести інформацію про новонароджену дитину до ЄДДР з присвоєнням УНЗР можна, якщо батьки новонародженої дитини на момент її народження є громадянами України та інформація про хоча б одного з них унесена до ЄДДР. УНЗР батьків зазначено в біометричному закордонному паспорті або на ID-картці (див. **новину ЦНАП м. Львова від 24.11.2021** (<http://https://cnap.city-adm.lviv.ua/news/1517-shcho-take-rnkopp-i-unzr-i-chomu-vono-zaznachaietsia-na-svidotstvi-pro-narodzhennia>)). Та для заповнення ТТН не варто шукати УНЗР у свідоцтві про народження, бо це стосується зовсім юних українців і вони водіями чи іншими учасниками транспортного процесу бути не можуть.

Висновки:

1. Якщо фізособа має ID-картку чи закордонний паспорт, то вона точно має унікальний номер запису у Демографічному реєстрі (УНЗР).
2. У разі наявності УНЗР його зазначають у ТТН за формою № 1-ТН, розкриваючи відомості про водія, водія/експедитора та вантажовідправника, вантажоодержувача, перевізника, – якщо вони є фізособами (у т. ч. ФОП). Така позиція Мінрозвитку щодо нової форми ТТН, яка застосовується з 03.01.2025.
3. Вважаємо, інформація про УНЗР не є обов'язковим реквізитом ТТН за ст. 48 Закону № 2344, тому жодних наслідків її відсутності не має бути. Однак теоретично податкові ризики та запитання від Укртрансбезпеки можливі, зокрема і через позицію Мінрозвитку «є УНЗР у фізособи – його вказують у ТТН».

Фрагмент форми № 1-ТН з додатка 7 до Правил № 363 (з 03.01.2025).doc

Завантажити

Рис. Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі на ID-картці та закордонному біометричному паспорті.doc

Завантажити

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-mozhet-li-mesto-pogruzki-ne-sovpadat-s-adresom-prodavca> (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-mozhet-li-mesto-pogruzki-ne-sovpadat-s-adresom-prodavca>)

Чи може місце навантаження не збігатися з адресою продавця?

Зінаїда Омельницька (/ua/author/zinaida-yakovlevna-omelnickaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Підприємство-постачальник придбаває товар у виробника, однак не завозить його на свій склад, а відправляє покупцеві безпосередньо зі складу виробника. Для перевезення товару постачальник залучає стороннього перевізника. Виникають запитання:

яку адресу потрібно вказати в товарно-транспортній накладній як місце навантаження товару; хто має бути вантажовідправником товару.

У статті надамо відповіді на ці запитання.

Правила заповнення товарно-транспортної накладної

Порядок заповнення товарно-транспортної накладної (далі – ТТН) викладено в Правилах перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/pro-zatverdzhennya-pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-ukraini>) (далі – Правила № 363), а форми ТТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) наведено в додатку 7 до цих Правил.

Нагадаємо основні визначення з Правил № 363:

ТТН – це єдиний **для всіх учасників транспортного процесу документ**, призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи, що може використовуватися для списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, який складається в паперовій та/або електронній формі та містить обов'язкові реквізити, передбачені **Законом від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transporto>) «Про автомобільний транспорт» та Правилами № 363;

вантажовідправник – фізична особа, фізособа-підприємець або юридична особа, яка **надає перевізнику вантаж для перевезення та вносить відповідні відомості до ТТН** або іншого визначеного законодавством документа на вантаж;

вантажодержувач – фізична особа, фізособа-підприємець або юридична особа, яка здійснює **приймання вантажу та розвантаження транспортного засобу** в установленому законодавством порядку.

Відповідно пунктом навантаження є адреса, де перебуває товар на момент його передачі перевізнику, а пунктом розвантаження – адреса, де приймається товар.

Як впливає з визначення, ТТН складається **для тих осіб, які беруть безпосередню участь у процесі перевезення товарів**. Тож ці учасники і мають бути вказані в ТТН.

У нашій ситуації підприємство-постачальник є також і замовником перевезення. Згідно з п. 11.3 Правил № 363 ТТН на перевезення вантажів автомобільним транспортом виписує замовник (вантажовідправник) у трьох примірниках.

Тобто виходить, що постачальник має передати товар перевізнику та оформити ТТН. У цьому випадку право власності на товар за договором постачання має перейти від виробника до постачальника на складі виробника. Для складання ТТН і передачі товару перевізнику на складі виробника має бути присутній представник постачальника.

Пунктом навантаження буде **склад виробника, адже саме там перебуває товар на момент його відправлення покупцеві**.

Реальність операції

Зазначимо, що в податківців можуть виникати запитання щодо такого оформлення операції. Суди теж не завжди стають на бік платника. Так, постановою Касаційного адміністративного суду в складі колеґії суддів Верховного Суду від 23.08.2023 у справі № 440/12447/21 підтримано позицію контролюючого органу щодо спростування реальності господарської операції позивача. Зокрема, надані позивачем ТТН не містять відомостей щодо постачальника, а зазначена в графі «Пункт навантаження» адреса не відповідає юридичній адресі контрагента.

Тому **всі нюанси переходу права власності на товар, а також порядок оформлення ТТН мають бути передбачені договорами** між постачальником і покупцем та виробником і постачальником.

Обережні платники можуть укласти договір відповідального зберігання товару. Тобто в нашій ситуації такий договір може укладатися між виробником і постачальником товару.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-ves-massa-gruza-i-transportnogo-sredstva-v-ttn-kak-ukazyvat> (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-ves-massa-gruza-i-transportnogo-sredstva-v-ttn-kak-ukazyvat>)

Вага (маса) вантажу та транспортного засобу в ТТН: як зазначати?

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Під час заповнення оновленої форми товарно-транспортної накладної (№ 1-ТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>)), яку застосовуємо з 03.01.2025, виникає чимало запитань. У цій статті приділимо увагу реквізиту ваги (маси) вантажу та транспортного засобу. Зокрема, пояснимо:

*як зазначати вагу вантажу – словами (прописом) чи цифрами, у кілограмах чи тоннах;
маса брутто – це з пакуванням чи без нього;
загальна вага/маса з вантажем та маса брутто транспортного засобу – це один показник чи декілька?*

Вага вантажу

Незважаючи на те, що вимоги до зазначення маси вантажу в товарно-транспортній накладній (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) не змінилися, запитання виникають. Розглянемо найпоширеніші та наведемо роз'яснення Мінрозвитку.

Вага вантажу у шапці ТТН: словами чи можна числом (цифрами)?

Однозначно, словами!

На це прямо вказує опис поля «масою брутто, т» – підказка в дужках «(словами)».

Покажемо фрагмент ТТН з реквізитом маси вантажу (див. **фрагмент 1**).

Фрагмент 1. Фрагмент ТТН з реквізитом маси вантажу

кількість місць	масою брутто, т	отримав водій/експедитор
		
(словами)	(словами)	(прізвище (за наявності), власне ім'я та по батькові (за наявності), унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі (за наявності), посада, підпис)

Чи вважатиметься помилкою заповнення ваги вантажу цифрами?

Так. Мінрозвитку в Інформаційній довідці щодо заповнення нової форми товарно-транспортної накладної на запитання: «Чи вважається помилкою заповнення цифрами атрибутів з описом (підписом) – «словами»? Наприклад, «кількість місць» (словами), «масою брутто, т» (словами), «Усього відпущено на загальну суму» (словами)», – лаконічно відповіло: «Так».

Тобто запис цифрами там, де вимагається словами, буде порушенням. Щоправда, не уточнюють, які наслідки такого порушення. Найімовірніше, можуть не визнати ТТН (ніби її взагалі немає...). Безсумнівно, у суді вдасться відстояти, що це не заважає ідентифікувати вантаж та його вагу. Але чи потрібні такі суперечки та ризики?

В яких одиницях зазначати вагу вантажу: у тоннах чи кілограмах?

Опис поля вимагає зазначати **в тоннах**. Адже скорочення «т» чітко дає зрозуміти, що хочуть бачити вагу саме в цих одиницях виміру.

Та як записати, якщо перевозиться, наприклад, 38 кг? Писати «нуль цілих, тридцять вісім тисячних»? Чи можуть бути інші варіанти?

На подібне запитання відповіло Мінрозвитку в Інформаційній довідці щодо заповнення нової форми товарно-транспортної накладної. Судячи з їхньої відповіді, можна зазначити «нуль тонн, тридцять вісім кілограм». Дослівно:

Запитання: «Згідно підстрочного опису масу брутто необхідно вказувати словами і в тоннах. Якщо вантаж має вагу 300 кг, чи можна вказувати «нуль тонн, 300 кілограм»? Чи потрібно вказувати по-іншому?»

Відповідь Мінрозвитку:

«Наприклад:

Триста кілограмів.

Вісім тонн триста кілограмів.

Вісімнадцять (якщо без кілограмів)».

Чи можна заповнювати все ж у кілограмах і, відповідно, замість «т» самостійно у формі змінити на «кг»?

Не можна, саме в тоннах потрібно заповнювати поля з вагою (масою).

Щоправда, Мінрозвитку доволі «розмито» відповіло на подібне запитання, надавши правила переведення кілограм у тонни. Прочитуємо:

Запитання: «Чи можливо заповнення атрибутів «маси» в одиницях виміру «кг» при умові використання спільної одиниці виміру для всіх атрибутів маси, тобто в шапці документа і табличній частині. У разі відповіді «Так», тоді атрибут «масою брутто, т» на інші повинно бути замінено на «масою брутто, кг»?

Відповідь Мінрозвитку:

«Відповідно до наказу Мінекономіки від 04.08.2025 № 914 дозволена позасистемна одиниця фізичної величини «маса» кратна та частинна від одиниць SI це тонна. Співвідношення з одиницею SI 1 т = 1 000 кг.

Тобто 200 кг це 0,2 т і т. д.»

Застережемо від помилки: податківці в листі ДПС від 13.03.2025 № 235/2/99-00-24-01-03-02 (<https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-gns-otvechaet-na-aktualnye-voprosy-nalogoplatelshhikov-pismo-ot-13032025>) говорять про заповнення ТТН саме в кілограмах. Мінрозвитку ж наполягає на заповненні в тоннах. Оскільки сфера заповнення ТТН – це компетенція Мінрозвитку, а не ДПС, вважаємо, що варто дослухатися саме рекомендацій Мінрозвитку. Тобто заповнювати ТТН у тоннах.

З якою точністю потрібно зазначати вагу?

Правила заповнення форми № 1-ТН (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) це не регламентують.

Вага, виражена в тоннах, зазвичай містить два знаки після коми для забезпечення необхідної точності. Наприклад, 1,56 т. Однак, залежно від потреби, можна використовувати більше знаків для більш точного вираження ваги, наприклад 1,5645 т.

Маса брутто – це з пакуванням, тарою?

Так, це «брудна» маса вантажу разом із пакувальними матеріалами.

Мінрозвитку в Інформаційній довідці щодо заповнення нової форми товарно-транспортної накладної зазначає: «Маса брутто – це маса вантажу з тарою. Тара відповідно до Правил це основний елемент упаковки, що являє собою виріб для розміщення продукції».

Тобто враховуємо і вагу ящиків, коробок та іншої тари.

Чи має збігатися вага вантажу, зазначена в шапці ТТН, з вагою в табличній частині ТТН?

Так, має збігатися. Тільки в шапці - словами, а в таблиці – цифрами.

Таку позицію висловило і Мінрозвитку.

Запитання: «Чи відповідають на першій стороні ТТН поля, які необхідно заповнити словами «кількість місць» та «маса брутто, т», полям у таблиці Відомості про вантаж «Кількість місць» та «маса брутто, т»?»

Відповідь Мінрозвитку:

«Так, відповідають»

Вага транспортного засобу

Згідно зі ст. 48 **Закону від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» у ТТН обов'язково зазначаються відомості про транспортний засіб (марка, модель, тип, реєстраційний номер автомобіля, причепа/напівпричепа), його параметри із зазначенням довжини, ширини, висоти, **загальної ваги, у тому числі з вантажем, та маси брутто**.

Покажемо фрагмент ТТН із реквізитом ваги транспортного засобу з вантажем (див. **фрагмент 2**).

Фрагмент 2. Фрагмент ТТН із реквізитом ваги транспортного засобу з вантажем

Відомості про
транспортний засіб

(автомобіль/автопоїзд/
комбінований

транспортний засіб)

(довжина, м)

(ширина, м)

(висота, м)

(загальна вага/маса з вантажем
та маса брутто, т)

Що зазначати в полі «загальна вага/маса з вантажем та маса брутто, т»?

Тут зазначається маса транспортного засобу та вантажу за результатами зважування або, якщо зважування неможливе, маса транспортного засобу (з техпаспорта) + маса вантажу (з тарою за наявності).

Таку позицію озвучило Мінрозвитку в Інформаційній довідці щодо заповнення нової форми товарно-транспортної накладної.

Простіше кажучи, це вага автомобіля брутто – вага всього транспортного засобу (составу) та всього вантажу (за ТТН) як результат зважування після навантаження.

Скільки значень ваги зазначати: окремо транспортного засобу і окремо ще вантажу?

Мінрозвитку відповідає: **має бути прописано одну цифру** (вага транспортного засобу із свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу (без навантаження) + маса брутто вантажу за цією ТТН).

Та переконані, якщо зазначаєте два чи три показники через «/» – це допустимо і не є помилкою, адже додаткові реквізити не заборонено вказувати. Головне, щоб був і той, який вимагає Мінрозвитку.

Яку вагу транспортного засобу брати з техпаспорта?

Згадаймо, що вага транспортного засобу, зазначена в техпаспорті, має три значення:

- споряджена маса (вага без вантажу);
- повна маса (максимально допустима маса з вантажем);
- в окремих випадках – гранично допустима маса вантажу.

Нам цікава споряджена маса (маса без навантаги), тобто вага транспортного засобу ще без вантажу. Якраз до неї додаємо вагу вантажу брутто (тобто в пакуванні, тарі) за конкретною ТТН і отримуємо дані для заповнення поля щодо транспортного засобу, якщо зважити його з вантажем неможливо.

До речі, **споряджена маса** включає вагу самого авто, стандартного оснащення (підйомник, вогнегасник, запасне колесо, медична аптечка, штатний набір ключів та інструментів), технічних рідин, мастил і принаймні 90 % пального в баку (див. наказ Мінінфраструктури від 26.11.2012 № 710).

Логічно, що якби пустий автомобіль (без вантажу) зважили, то це і отримали б. Тому не плутаймо з повною масою (а це з вантажем і пасажирями) чи з вантажопідйомністю. То вже інші поняття.

Якщо на один транспортний засіб оформлюється декілька ТТН, як зазначати загальну вагу – наростаючим підсумком чи окремо за кожною ТТН?

Окремо за кожною ТТН.

Запитання: «Як заповнити дані по авто: «загальна вага/маса з вантажем та маса брутто, т» якщо машина грузиться один раз на кілька поставок за різними вантажоодержувачами?».

Відповідь Мінрозвитку:

«У кожній ТТН має бути прописана одна цифра (вага транспортного засобу з свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу (без навантаження) + маса брутто вантажу по цій ТТН)».

Якщо є напівпричіп, то вагу зазначати окремо чи всього автопоїзда?

Потрібно вказувати загальну вагу автопоїзда, у тому числі з вантажем за конкретною ТТН.

Приклад

Споряджена маса автомобіля за реєстраційними документами – 11 990 кг. Цим транспортним засобом перевозять два вантажі за двома ТТН: одна ТТН – 300 кг вантажу, друга ТТН – 5 000 кг.

Визначаємо за кожною з ТТН показник загальної ваги транспортного засобу з вантажем з цієї ТТН:

- 1) $11\,990\text{ кг} + 300\text{ кг} = 12\,290\text{ кг}$, у тоннах – 12,290;
- 2) $11\,990\text{ кг} + 5\,000\text{ кг} = 16\,990\text{ кг}$, у тоннах – 16,990.

Відповідно, у полі «загальна вага/маса з вантажем та маса брутто, т» цих ТТН буде зазначено:

- 1) 12,29;
- 2) 16,99.

Фрагмент 1. Фрагмент ТТН з реквізитом маси вантажу.doc

Завантажити

Фрагмент 2. Фрагмент ТТН із реквізитом ваги транспортного засобу з вантажем.doc

Завантажити

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-stoimost-gruza-v-ttn-kak-ukazyvat-i-mozhno-li-bez-etogo-rekvizita>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-stoimost-gruza-v-ttn-kak-ukazyvat-i-mozhno-li-bez-etogo-rekvizita>)

Вартість вантажу в ТТН: як вказувати та чи можна без цього реквізиту?

Зінаїда Омельницька (/ua/author/zinaida-yakovlevna-omelnickaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Товарно-транспортна накладна (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) має такий реквізит, як вартість вантажу. Із статті ви дізнаєтесь, як заповнити цей реквізит і чи обов'язково це робити, адже саме послуг перевезення він не стосується. Також ми розглянемо, чи вважатиметься ТТН недійсною в разі відсутності інформації про вартість вантажу.

Де наводиться інформація про вартість вантажу

Вартість вантажу вказується в шапці ТТН у рядку «Усього відпущено на загальну суму», а також у таблиці «Відомості про вантаж». Причому сума з рядка 8 «Загальна сума з ПДВ, грн» цієї таблиці має відповідати сумі, що наведена в шапці ТТН.

Чи обов'язково вказувати вартість того, що перевозиться

Згідно з п. 11.1 Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених **наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363), ТТН повинна містити всі обов'язкові реквізити, установлені **Законом від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344).

Серед обов'язкових реквізитів ТТН, перелічених у ст. 48 Закону № 2344, такого обов'язкового реквізиту, як вартість вантажу, немає.

Отже, ні Правила № 363, ні Закон № 2344 не вимагають обов'язково зазначати вартість вантажу в ТТН. Адже основною функцією ТТН є підтвердження витрат на перевезення.

Згідно з визначенням, наведеним у ст. 1 Закону № 2344, ТТН – єдиний для всіх учасників транспортного процесу (крім фізичних осіб, які здійснюють перевезення вантажу за власний кошт і для власних потреб) документ, призначений для обліку товарно-матеріальних цінностей на шляху їх переміщення, **розрахунків за перевезення**

вантажу та обліку виконаної роботи, що **може** використовуватися для списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування, складського, оперативного та бухгалтерського обліку, який складається в паперовій та/або електронній формі та містить обов'язкові реквізити, передбачені цим Законом та Правилами № 363.

Тобто ТТН може застосовуватися для оприбуткування товарно-матеріальних цінностей, але не обов'язково.

Також на **сайті Мінрозвитку** (<https://mtu.gov.ua/files/ІНФОРМАЦІЙНА%20ДОВІДКА%201.pdf>) розміщена Інформаційна довідка щодо заповнення нової форми ТТН, де на запитання «Чи обов'язково вказувати загальну суму з ПДВ та заповнювати графу 8 таблиці «Відомості про вантаж» надається відповідь: «Заповнювати не обов'язково».

Таким чином, відсутність вартості вантажу в ТТН не є підставою для визнання накладної недійсною. Але вартість вантажу має бути прописана в договорі постачання або в іншій супровідній документації.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-svedeniya-o-gruze-v-ttn-mozhno-li-raskryt-v-otdelnom-dokumente> (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-svedeniya-o-gruze-v-ttn-mozhno-li-raskryt-v-otdelnom-dokumente>)

Відомості про вантаж у ТТН: чи можна розкрити в окремому документі?

Олена Кушина (/ua/author/Elena-Kushina)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Після 03.01.2025, дати набуття чинності змінами до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363), а також появи нової редакції форми товарно-транспортної накладної виникли очікувані запитання від учасників таких перевезень. Одне з них: чи можна розкрити відомості про вантаж в окремому документі, що додається до товарно-транспортної накладної? Якщо так, як це зробити? У статті надамо відповідь на нього.

Що визначають Правила № 363?

Згідно з п. 11.1 Правил № 363 основним документом на перевезення вантажів є **товарно-транспортна накладна** (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН), яка містить **усі обов'язкові реквізити**, визначені **Законом від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344). Форму ТТН наведено в додатку 7 до цих Правил.

У п. 11.1 Правил № 363 також підкреслено, що:

у разі потреби форма ТТН може бути доповнена **іншими реквізитами** з огляду на особливості перевезень, зокрема умови та/або вид вантажу. При цьому у верхньому куті ТТН видаляти посилання на додаток 7 до Правил № 363 не слід;
сторони можуть унести до ТТН будь-яку **іншу інформацію**, яку вони вважають необхідною;
залежно від виду вантажу та його специфічних властивостей до основних документів **додаються інші** (сертифікати, свідоцтва тощо), що визначається правилами перевезень зазначених вантажів, у паперовому та/або електронному вигляді.

Крім того, нормою п. 11.6 Правил № 363 встановлено:

якщо **немає можливості навести в ТТН усі найменування вантажу**, підготовленого для перевезення (тобто в таблиці «Відомості про вантаж» на зворотному боці ТТН немає достатньо місця), **замовник додає** до неї **документ довільної форми з обов'язковим відображенням даних про вантаж** (графи 1–10 ТТН);

у таких випадках у ТТН зазначається, що до неї додається як товарний розділ документ у паперовій або електронній формі, без якого ТТН вважається недійсною і не може використовуватися для розрахунків із замовником.

Увага! Ці правила стосуються ТТН, складених як у паперовій, так і в електронній формі. Тільки до паперової ТТН супровідні документи додаються теж у паперовому вигляді за підписами відповідальних осіб. До е-ТТН супровідні документи додаються в електронній формі.

На чому наполягають Мінрозвитку та Укртрансбезпека?

Деякі висновки, які можна зробити з вищеназваних норм, Мінрозвитку та Укртрансбезпека сформулювали в Інформаційній довідці (<https://mtu.gov.ua/files/ІНФОРМАЦІЙНА%20ДОВІДКА%201.pdf>) від 28.02.2025, а саме:

ТТН повинна містити **всі обов'язкові реквізити**, передбачені ст. 48 Закону № 2344 (а це – дата та місце складання, вантажовідправник, автомобільний перевізник, вантажоодержувач, опис транспортного засобу, пункти завантаження і розвантаження);
ТТН повинна складатися **за формою** додатка 7 до Правил № 363, тому обов'язково має містити **всі зазначені в додатку реквізити**. Хоча деякі з них не є обов'язковими в розумінні ст. 48 Закону № 2344;
наводити **значення всіх реквізитів не треба**, якщо це неможливо у зв'язку зі специфікою вантажу. Водночас **прибрати «зайві» реквізити не можна**;
нова форма ТТН не є уніфікованою, тому її формат (а не склад реквізитів!) може відрізнятися від форми, наведеної в додатку 7 до Правил № 363.

І нарешті, у тій самій Інформаційній довідці від 28.02.2025 автори посилалися на п. 11.6 Правил № 363 (див. вище) щодо зазначення номенклатури в доданому документі довільної форми, якщо в таблиці не вистачає місця. На жаль, Мінрозвитку не дуже заглибилось у це запитання і відповіло простим цитуванням вказаних норм п. 11.6 Правил № 363.

Ми вважаємо, що в такій ситуації зворотний бік ТТН доцільно оформити так:

таблицю «Відомості про вантаж» не заповнювати, а після неї написати: «До товарно-транспортної накладної додається як товарний розділ документ на _____ стор., без якого ця товарно-транспортна накладна вважається недійсною і не може використовуватися для розрахунків із Замовником». Цей документ **не можна назвати окремим**, тому що він є **додатком до ТТН**. Його слід оформити так само, як і таблицю «Відомості про вантаж» ТТН з додатку 7 до Правил № 363. У шапці обов'язково написати, що це додаток до товарно-транспортної накладної № _____ від «__» _____ 20__ року. А сама таблиця повинна містити **всі графи 1–10**, деякі з яких (через специфіку вантажу) можуть бути не заповнені (наприклад, дані про кількість місць або вид пакування, якщо товар перевозиться насипом (скажімо, зерно), або дані про температурний режим та відомості про ідентифікацію тварин тощо);
після тексту про наявність додатка до ТТН слід обов'язково заповнити реквізити «Здав (відповідальна особа вантажовідправника)» та «Прийняв (відповідальна особа вантажоодержувача)»;
далі заповнити таблицю «Вантажно-розвантажувальні операції» із зазначенням потрібних реквізитів.

Зауважимо, що після назви таблиці «Відомості про вантаж», якщо сама таблиця не заповнюється, а інформація розкривається в додатку, можна навести **підсумкові дані** про вантаж: кількість місць, загальну суму з ПДВ (грн), перелік документів із вантажем, масу брутто (т). Числові дані слід вказати у цифровому форматі. Усі ці дані також наводяться в шапці ТТН, але там реквізити «кількість місць», «маса брутто, т», «Усього відпущено на загальну суму» заповнюються прописом. Також їх містить відповідна таблиця в додатку 7.

А ось дані про те, хто здав та прийняв вантаж, а також відомості про вантажно-розвантажувальні операції **не треба дублювати на кожній додатковій сторінці** ТТН.

Чи можна в графі «Найменування вантажу» таблиці «Відомості про вантаж» наводити загальну назву (наприклад, овочі) чи треба вказувати найменування згідно з видатковою накладною?

Мінрозвитку та Укртрансбезпека в **Інформаційній довідці** щодо заповнення нової форми ТТН відповідають ствердно: «Дозволяється за наявності в ТТН посилання на видаткову накладну в реквізиті «Супровідні документи на вантаж».

Наприклад, у видатковій накладній є три позиції: морква, буряк і картопля. У ТТН не обов'язково розписувати всі три, можна зазначити «овочі» та заповнити інші графи: пакування, кількість місць, вага усіх овочів тощо. Але при цьому в шапці в реквізиті «Супровідні документи на вантаж» слід згадати видаткову накладну, у якій є розширене найменування. Тобто дозволено укрупнити назву. Додамо, що в графі «Документи з вантажем» таблиці «Відомості про вантаж» також варто вказати цю видаткову накладну.

Вимоги до перевізного документа $\neq$ вимогам до обліково-податкового документа

На сьогодні здійснення перевезень неможливе без ТТН, у якій вказані **всі реквізити** з нової форми. Порушувати ці правила заповнення ТТН не варто. Адже ТТН, у якій немає цих реквізитів чи вони є, але їх зазначено з порушеннями, не матиме статусу ТТН, яку слід пред'являти Укртрансбезпеці на дорозі. Отже, перевізник ризикує отримати штраф у розмірі 17 000 грн на підставі ст. 60 Закону № 2344.

Водночас із позиції бухобліку та оподаткування важливими є реквізити, передбачені в ч. 2 ст. 9 **Закону від 16.07.1999 № 996-XIV** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-buxgalterskij-oblik-ta-finansovu--zvithnist-v-Ukraini>) «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Неістотні недоліки в ТТН як **первинному документі**, що містить відомості про господарську операцію, не є підставою для невизнання такої операції за умови, що такі недоліки не перешкоджають ідентифікації особи, яка брала участь у її здійсненні, накладна містить дату складання, назву підприємства, від імені якого складено документ, зміст та обсяг господарської операції тощо. Інші реквізити ТТН, віднесені Законом № 2344 та Правилами № 363 до обов'язкових, – не обліково-податкового характеру.

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-mozhno-li-podpisat-e-ttn-pozzhe-dnya-zaversheniya-perevozki> (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-mozhno-li-podpisat-e-ttn-pozzhe-dnya-zaversheniya-perevozki>)

Чи можна підписати е-ТТН пізніше дня завершення перевезення?

Галина Морозовська (/ua/author/galina-morozovskaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Бухгалтерів підприємств, які перейшли на застосування електронної товарно-транспортної накладної (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – е-ТТН), хвилюють питання:

**Наскільки важлива в е-ТТН дата підпису, чи, може, має значення тільки дата складання?
Чи буде дійсна е-ТТН, якщо якась із сторін підписала її не на дату перевезення, а через день-два після його завершення?**

І ці хвилювання небезпідставні, адже підписання е-ТТН пізніше дати завершення перевезення спричиняє податкові ризики. Пояснимо чому та порадимо, як ці ризики мінімізувати.

Підпис особи на е-ТТН

Згідно з п. 11.1 Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених **наказом** Мінтрансу від 14.10.1997 № 363 (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>), е-ТТН підписується за допомогою електронного підпису водія та/або експедитора, відповідальних осіб вантажовідправника, вантажоодержувача.

Тож безсумнівно, що всі уповноважені особи, задіяні в прийманні та переданні вантажу, ставлять свій електронний підпис на е-ТТН.

Підписання е-ТТН здійснюється шляхом накладення удосконаленого електронного підпису або кваліфікованого електронного підпису (далі – **КЕП**) та печатки (за наявності) учасником вантажного перевезення або його вповноваженою особою. За потреби кожна е-ТТН можуть підписувати більш ніж одна уповноважена особа відповідного учасника вантажних перевезень на кожному етапі перевезення (п. 8 розд. III Порядку функціонування системи електронного документообігу електронна товарно-транспортна накладна, затвердженого наказом Мінрозвитку від 27.12.2024 № 1491, діє з 20.03.2025, далі – Порядок № 1491).

Важливо: на кожному з етапів підписання е-ТТН змінюється її статус (див. п. 2 розд. I Порядку № 1491).

Як виглядає схема створення та використання е-ТТН?

Після завантаження вантажу вантажовідправник в особистому кабінеті користувача оформлює е-ТТН за допомогою свого гаджета (мобільного телефона, комп'ютера, планшета), у разі потреби прикріплює супровідні документи на вантаж та підписує е-ТТН за допомогою КЕП чи **УЕП** (удосконалений електронний підпис).

Після цього е-ТТН автоматично реєструється в базі даних ТТН в електронній формі та стає доступною для всіх учасників процесу перевезення.

Перевізник отримує е-ТТН, перевіряє вантаж і підписує е-ТТН за допомогою КЕП чи УЕП. Від цього статус е-ТТН у базі даних е-ТТН змінюється та вантаж може вирушати до пункту призначення.

Вантажоодержувач перевіряє стан вантажу, приймає вантаж та підписує е-ТТН за допомогою КЕП чи УЕП. Отже, статус е-ТТН у базі даних е-ТТН оновлюється, а життєвий цикл е-ТТН завершується.

Такі роз'яснення щодо схеми створення е-ТТН надано на спеціальній урядовій платформі, присвяченій е-ТТН (див. посилання (<https://e-ttn.miu.gov.ua/faq/yak-vyhlidaie-skHEMA-stvorennia-vykorystannia-i-zakriplennia-e-ttn/>))

Важливо: підписання вантажоодержувачем е-ТТН підтверджує, що він отримав вантаж від перевізника і процес перевезення завершено.

Які ризики підписання е-ТТН пізніше дати завершення перевезення?

У новині Мінрозвитку від 18.03.2024 (<https://e-ttn.miu.gov.ua/news/e-ttn-v-ukraini-prodovzhuiemo-seriiu-zustrichey-z-biznesom/>) на запитання: «Коли має відбуватися підписання е-ТТН вантажоодержувачем: саме в момент доставки вантажу або ж після від'їзду водія?», відповіли: «...теоретично, вантажоодержувач може підписати е-ТТН пізніше, після від'їзду водія. Але тоді, е-ТТН буде не закрита і вся відповідальність за вантаж буде на перевізнику. Також **такий факт може розцінюватися як здійснення безтоварної операції**. Тому радимо не зловживати такими діями».

Логіка зрозуміла: перевізник зацікавлений, щоб вантажоодержувач підписав е-ТТН і тим підтвердив отримання товару. Тобто він має відстежувати зміну статусу е-ТТН і тільки тоді від'їжджати з місця розвантаження. Інакше як довести, що вантаж здано?

Виходячи з цього, основний ризик підписання е-ТТН вантажоодержувачем пізніше фактичного отримання вантажу від перевізника – це визнання операції безтоварною (нереальність операції, відсутність фактичного переміщення (перевезення), а лише документальне оформлення).

Якщо такою логікою безтоварності (нереальності перевезення) керуватимуться і податківці під час перевірки, то це загрожує:

- проблемами в розблокуванні податкових накладних на такі постачання (звісно, якщо податкові накладні заблоковано);
- зняттям витрат на товари у покупця;
- зняттям витрат на послуги перевезення;
- податковому кредиту за товарами;
- податковому кредиту за послугами перевезення.

Як мінімізувати ризики через несвоєчасне підписання е-ТТН?

Найкраще звести такий ризик до нуля – підписувати е-ТТН вантажоодержувачем у день отримання вантажу (а саме безпосередньо відразу після прийняття вантажу від перевізника).

А якщо так сталося, що е-ТТН підписано пізніше, слід бути готовим обґрунтувати причини запізненого підписання (немає Інтернету, енергопостачання, доступу до системи електронного документообігу, забудькуватість працівника, підтверджена пояснювальною від нього, тощо) та доводити реальність операції, зокрема мати документи щодо подальшого «життя» вантажу (складські, інвентаризаційні, на вибуття цих товарно-матеріальних цінностей тощо).

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-kogda-nuzhno-privodit-v-ttn-informaciyu-o-pogruzochno-razgruzochnyx-operaciyax>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-kogda-nuzhno-privodit-v-ttn-informaciyu-o-pogruzochno-razgruzochnyx-operaciyax>)

Коли потрібно наводити в ТТН інформацію про вантажно-розвантажувальні операції?

Зінаїда Омельницька (/ua/author/zinaida-yakovlevna-omelnickaya)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Форма товарно-транспортної накладної (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) містить таблицю, де надається інформація про вантажно-розвантажувальні роботи. У статті розглянемо, навіщо потрібна інформація про такі роботи та чи обов'язково заповнювати цю таблицю, якщо перевезення здійснюється не на договірних умовах, а для власних потреб.

Для чого потрібна інформація про вантажно-розвантажувальні роботи

У таблиці «Вантажно-розвантажувальні роботи» наводяться дані про час прибуття та вибуття машини для завантаження та розвантаження, а також час простою і масу брутто вантажу. Тобто ця інформація потрібна **для розрахунку вартості послуг перевезення**.

Слід зазначити, що серед обов'язкових реквізитів ТТН, перелічених у ст. 48 **Закону від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – Закон № 2344), такого реквізиту, як інформація про вантажно-розвантажувальні роботи, немає.

А як зазначено в п. 11.1 Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених **наказом Мінтрансу від 14.10.1997 № 363** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Pravil-perevezen-vantazhiv-avtomobilnimtransportom-v-Ukraini>) (далі – Правила № 363), ТТН повинна містити всі обов'язкові реквізити, визначені Законом № 2344.

Таким чином, можна зробити висновок, що в разі незаповнення таблиці «Вантажно-розвантажувальні роботи» **ТТН не втрачає чинності з позиції транспортного законодавства**.

Також в Інформаційній довідці (<https://mtu.gov.ua/files/ІНФОРМАЦІЙНА%20ДОВІДКА%201.pdf>) щодо заповнення нової форми ТТН, яка розміщена на сайті Мінрозвитку, зазначено, що місце та час навантаження та розвантаження відповідно до ст. 50 Закону № 2344 **є істотними умовами договору перевезення**.

Тобто можна стверджувати, що в разі незаповнення зазначеної таблиці учасники договору перевезення не мають можливості належним чином підтвердити:

витрати, понесені на навантаження та розвантаження вантажу;
претензії, що можуть виникати у сторін у разі порушень умов договору перевезення в частині своєчасності виконання перевезення, передбачених договором.

Отже, **резюмуємо:** заповнення таблиці «Вантажно-розвантажувальні роботи» має сенс, тільки якщо перевезення вантажу здійснюється перевізником на договірних засадах. А в разі, коли перевезення здійснюється для власних потреб, цю таблицю заповнювати не потрібно.

uteka

Посилання на публікацію:
<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-shtrafy-ot-ukrtransbezopasnosti-mogut-li-oshtrafovat-za-nepravilno-zapolnennuyu-ttn-1>
(<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-shtrafy-ot-ukrtransbezopasnosti-mogut-li-oshtrafovat-za-nepravilno-zapolnennuyu-ttn-1>)

Штрафи від Укртрансбезпеки: чи можуть оштрафувати за неправильно заповнену ТТН?

Олена Кантерман (/ua/author/Elena-Anatolevna-Kanterman)

22.08.2025

Бібліотека Баланс № 16 «Товарно-транспортна накладна: заповнення, відповідальність, ризики» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-vypuski-biblioteka-balans-309-biblioteka-balans-16-tovarno-transportnaya-nakladnaya-zapolnenie-otvetstvennost-riski>)

Останнім часом почастишали випадки перевірок на дорогах автомобілів, що належать суб'єктам господарювання, органами Укртрансбезпеки та застосування штрафів. А штрафи, що накладаються цими органами, досить значні.

Ми розглянемо три типові ситуації, щоб відповісти на найчастіші запитання суб'єктам господарювання із цієї теми, і проаналізуємо судову практику, яка є на сьогодні.

Загальні вимоги

Штрафи, про які йтиметься, застосовуються на підставі **Закону від 05.04.2001 № 2344-III** (<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-avtomobilnij-transpo>) «Про автомобільний транспорт» (далі – **Закон № 2344**).

Застосовувати ці штрафи уповноважено Державну службу України з безпеки на транспорті (далі – Укртрансбезпека), яка діє на підставі Положення, затвердженого постановою КМУ від 11.02.2015 № 103.

А перевірки на дорогах ця служба здійснює відповідно до Порядку проведення рейдових перевірок (перевірок на дорозі), затвердженого постановою КМУ від 08.11.2006 № 1567 (<https://pravo.uteka.ua/doc/pro-zatverdzhennya-poryadku-zdijsnennya-derzhavnogo-kontrolyu-na-avtomobilnomu-transporti>) (далі – **Порядок № 1567**).

За які порушення може оштрафувати Укртрансбезпека?

Перелік порушень та розмір **адміністративно-господарських штрафів** наведено в ст. 60 Закону № 2344. Наприклад, за перевезення пасажирів та вантажів **за відсутності** на момент проведення перевірки документів, визначених ст. 39 та 48 Закону № 2344, застосовується штраф у розмірі **1 000 НМДГ (17 000 грн)**.

На замітку! У Законі № 2344 зазначено, які документи мають бути наявні для здійснення пасажирських (ст. 39) та вантажних (ст. 48) перевезень.

Які документи потрібно мати в разі вантажоперевезень по території України?

Якщо це внутрішні перевезення вантажів, тоді:

автомобільний перевізник повинен мати документ, що засвідчує використання транспортного засобу на законних підставах, та інші документи, передбачені законодавством;

у водія – посвідчення водія відповідної категорії, реєстраційні документи на транспортний засіб, **товарно-транспортна накладна** (<https://services.uteka.ua/ua/publication/forms-19-pervynni-dokumenty-107-tovarno-transportnaya-nakladnaya-forma-1-tn>) (далі – ТТН) або інший визначений законодавством документ на вантаж, а також інші документи, передбачені законодавством.

Як відправникові вантажу правильно заповнити ТТН?

Як **обов'язкові реквізити** в ТТН мають бути зазначені (ст. 48 Закону № 2344):

дата та місце складання;

відправник вантажу (повне найменування (ПІБ), код платника податків згідно з ЄДРПОУ або податковий номер, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізосіб, які за своїми релігійними переконаннями відмовилися від прийняття реєстраційного номера, повідомили про це орган і мають позначку в паспорті);

автомобільний перевізник (ті самі реквізити, що й для відправника вантажу), а також **ПІБ водія та номер його посвідчення**;

вантажоотримувач (ті самі реквізити, що й для вантажовідправника);

транспортний засіб (марка, модель, тип, реєстраційний номер автомобіля, причіп/напівпричіп), його **параметри із зазначенням довжини, ширини, висоти**, загальної ваги, у тому числі з вантажем, та маси брутто;

пункти навантаження та розвантаження.

Детальніше про обов'язкові реквізити ТТН – у статті «**Обов'язкові реквізити товарно-транспортної накладної**» (<https://uteka.ua/ua/publication/biblioteka-balance-29-publikacii-biblioteka-balans-123-obyazatelnye-rekvizity-tovarno-transportnoj-nakladnoj>).

Застосування на практиці

Від теорії перейдемо на реальність на дорогах.

Помилки в ТТН: чи загрожує штраф як за її відсутність

Ситуація 1

У відповідних графах ТТН не зазначено посвідчення водія та/або габарити автомобіля. Чи може Укртрансбезпека застосувати до підприємства штраф у розмірі 17 000 грн у цьому випадку?

Ці відомості (посвідчення водія та габарити автомобіля) є обов'язковими реквізитами ТТН (див. вище). Тобто у нашій ситуації ТТН оформлено неправильно. Проте штраф у розмірі

17 000 грн. передбачений ст. 60 Закону № 2344 не за неправильно оформлені документи (зокрема – ТТН), а **за їх відсутність**. Погодьтеся, це не одне й те саме.

Тому, **на наш погляд, неправомірно** застосовувати штраф, передбачений абзацом третім ч. 1 ст. 60 Закону № 2344 через відсутність ТТН, у разі, якщо вона пред'явлена під час перевірки, але має ті чи інші дефекти.

Однак на практиці Укртрансбезпека останнім часом штрафує автоперевізників на 17 000 грн саме за відсутність у ТТН того чи іншого реквізиту, вважаючи, що відсутність одного з обов'язкових реквізитів робить ТТН недійсною. Хоча Закон № 2344 не містить правил або приписів для визнання ТТН недійсною.

Зазначимо, що із цього питання є судова практика не на користь суб'єктів господарювання – автоперевізників. Див., наприклад, рішення Рівненського окружного адміністративного суду від 09.05.2023, ЄДРСР, **реєстр. № 110766466**.

У цій справі Укртрансбезпека оштрафувала на 17 000 грн підприємця, не взявши до уваги пред'явлену ним ТТН, оскільки в ній нібито неправильно заповнено такий обов'язковий реквізит, як «Дата складання ТТН».

Підприємець оскаржив цей штраф у судовому порядку, але суд визнав, що штраф застосовано правомірно. Аргумент: пред'явлена водієм ТТН не відповідає документу, на підставі якого виконувались вантажні перевезення.

Безумовно, це лише один приклад. Не виключено, що в інших випадках суб'єкту господарювання вдасться оскаржити незаконно застосований штраф. Але майте на увазі: наразі ситуація із застосуванням штрафу в розмірі 17 000 грн у разі відсутності у ТТН тих чи інших обов'язкових реквізитів має масовий характер. Тому зараз до судів подано чимало позовів саме із цього питання.

Остання судова практика свідчить, що суди роблять такі висновки: посадові особи Укртрансбезпеки правильно оцінюють наявність недоліків у заповненні ТТН як відсутність передбаченого законом документа. Тобто недоліки в оформленні наявної у водія ТТН можуть бути кваліфіковані як її відсутність на момент проведення перевірки (постанова Верховного Суду від 04.03.2025 у справі № 440/4136/23, ЄДРСР, **реєстр. № 125589536**). На це, зокрема, вказано в новині «**Недоліки в заповненні ТТН рівноцінні її відсутності – Верховний Суд**» (<https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-nedostatki-v-zapolnenii-ttn-ravnocenny-ee-otsutstviyu-%e2%80%93-verhovnyj-sud>)».

Наша порада! Будьте уважними, правильно заповнюйте обов'язкові реквізити ТТН, як цього вимагає ст. 48 Закону № 2344. Тоді вам не доведеться звертатися до суду, щоб оскаржити неправомірне застосування штрафу.

Кого притягують до відповідальності – перевізника чи власника авто

Ситуація 2

Наше підприємство передало вантажний автомобіль в оренду іншому підприємству. У ході перевірки на дорогах було виписано штраф у розмірі 17 000 грн за відсутність у водія обов'язкових документів для перевезення вантажів. До кого у цьому випадку Укртрансбезпека має застосувати цей штраф – до власника автомобіля чи орендаря?

Адміністративно-господарські штрафи, про які йдеться, застосовуються до **автоперевізників**. Це прямо впливає зі змісту абзацу першого ч. 1 ст. 60 Закону № 2344.

У цій ситуації автоперевізником є підприємство, яке орендує автомобіль. Тому штраф має накладатися саме на орендаря, який здійснює автоперевезення на орендованому транспортному засобі.

Хоча практично нерідкі випадки, коли за порушення, передбачені ст. 60 Закону № 2344, Укртрансбезпека штрафувє власника автомобіля, а не орендаря, який фактично здійснює експлуатацію автомобіля та є автоперевізником у розумінні Закону № 2344.

Для довідки. Автомобільний перевізник – фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі або за власні кошти перевезення пасажирів та (або) вантажів транспортними засобами (ст. 1 Закону № 2344).

Однак у подібних випадках власникам автомобілів вдається оскаржити застосований штраф. Див., наприклад:

рішення Вінницького окружного адміністративного суду від 11.05.2023, ЄДРСР, **реєстр. № 110817169**;
рішення Сумського окружного адміністративного суду від 30.01.2023, ЄДРСР, **реєстр. № 108692640**.

Суди зазначають, що, виходячи зі змісту ст. 60 Закону № 2344, **відповідальність** за порушення вимог законодавства у сфері автомобільного транспорту під час перевезення вантажів **несуть перевізники**, а не власники транспортних засобів, які на законних підставах передали у користування транспортний засіб, що їм належить.

Верховний Суд у постанові від 12.10.2023 у справі № 280/3520/22 (ЄДРСР, **реєстр. № 114137788**) зазначив, що автоперевізника не можна визначати тільки на підставі реєстраційних документів на транспортний засіб, адже такі дані не завжди збігаються. Аналогічного висновку дійшов Верховний Суд у постановях від 22.02.2023 у справі № 240/22448/20 (ЄДРСР, **реєстр. № 109138690**) та від 22.12.2021 у справі № 420/3371/21 (ЄДРСР, **реєстр. № 102127345**).

Хто накладає штраф – Укртрансбезпека чи, можливо, і ДПС

Ситуація 3

Наше підприємство є автоперевізником. Бувають випадки, коли відправники вантажу передають нам неправильно оформлену ТТН. Чи може Укртрансбезпека застосувати штраф за неправильно оформлену ТТН до відправника вантажу, а не до автоперевізника? Зрозуміло, що на момент перевірки на дорозі документи перевіряють в автоперевізника і штраф застосовують саме до нього. Але, можливо, сплати цього штрафу мають право вимагати інші органи (наприклад, ДПС), адже у цьому випадку відправник винний у тому, що ТТН оформлена неправильно.

Ні, адміністративно-господарські штрафи, передбачені Законом № 2344, як ми вже зазначили вище, **застосовуються лише до автоперевізників** (ст. 60 Закону № 2344). Тому, приймаючи вантаж від відправника вантажу, автоперевізник повинен перевірити правильність оформлення ТТН та наявність інших необхідних документів.

Застосування зазначених штрафів податковими чи іншими контролюючими органами законодавством не передбачено – **ці штрафи застосовуються лише Укртрансбезпекою**, що передбачено ст. 60 Закону № 2344, а також п. 25 Порядку № 1567.

Що стосується податкових органів, то тут платників податків, у яких неправильно оформлена ТТН, можуть чекати інші неприємності. У ході своїх перевірок податківці нерідко намагаються визнати нереальною операцію, на підтвердження якої є ТТН, складена з огріхами. Наслідки, що впливають звідси: зняття податкового кредиту та податкових витрат, застосування штрафів за заниження податкових зобов'язань (наприклад, показовою є постановою Верховного Суду від 03.08.2022 у справі № 420/982/20, ЄДРСР, **реєстр. № 105577308** – див. новину «**Відсутність ТТН свідчить про відсутність реальності здійснення господарських операцій: позиція суду**» (<https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-otsutstvie-ttn-svidetelstvuet-ob-otsutstvii-realnosti-osushhestvleniya-hozyajstvennyx-operacij-poziciya-suda>)).

Проте практика показує, що незначні недоліки у ТТН, зазвичай, не тягнуть за собою такі наслідки як визнання господарської операції нереальною (у цих випадках є шанс відстояти свою позицію в суді). Це підтверджується і судовою практикою: див., наприклад, постанову Верховного Суду від 27.03.2018 у справі № 813/1401/17, ЄДРСР, **реєстр. № 73261404**. У цьому судовому рішенні зазначається, що відсутність у ТТН деяких реквізитів не робить її недійсною і не свідчить про її невідповідність та неприпустимість використання як доказу. Докладніше про це – у новині «**Відсутність у ТТН деяких реквізитів не є підставою для визнання правочину нереальним**» (<https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-pravovoe-soveti-67-otsutstvie-v-ttn-nekotoryx-rekvizitov-ne-yavlyetsya-osnovaniem-dlya-priznaniya-sdelki-nerealnoj>)).